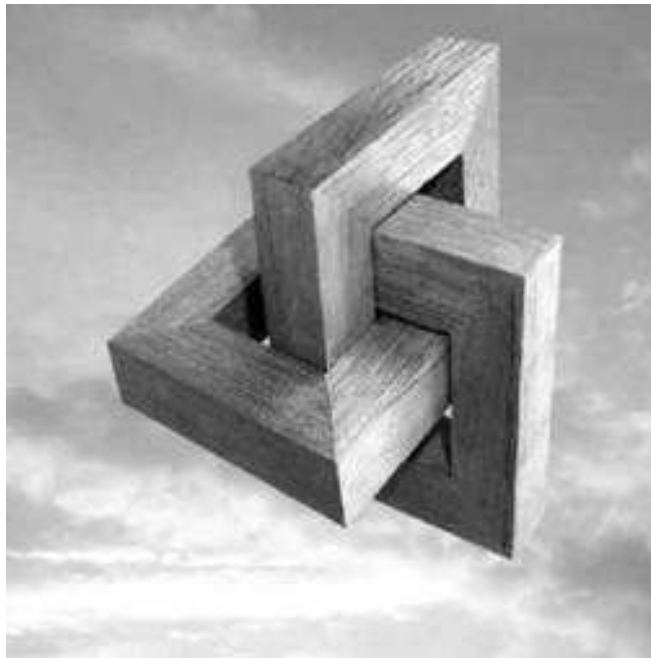

HBO Master Special Educational Needs

Motiveren van plusleerlingen

Een onderzoek naar de invloed van compacten en verrijken
op de motivatie van plusleerlingen t.o.v. taal.

Naam: Nadine Bongaerts
Studentennummer: 2094525
Leerroute: Gespecialiseerde leerkracht
Begeleider: Drs. Jan Schrurs
Datum: 17-06-2012

Inhoudsopgave

Samenvatting	Blz. 4
Inleiding	Blz. 6
Hoofdstuk 1. Aanleiding en probleemstelling	
• §1.1 Aanleiding en probleemstelling	Blz. 7
• §1.2 Huidige situatie	Blz. 7
• §1.3 Gewenste situatie	Blz. 8
• §1.4 Doelstelling	Blz. 8
• §1.5 Onderzoeksvraag	Blz. 8
• §1.6 Deelvragen	Blz. 8
Hoofdstuk 2. Theoretische onderbouwing	
• §2.1 Wat is motivatie?	Blz. 9
• §2.2 Wat is compacten en verrijken bij taal?	Blz. 10
Hoofdstuk 3. Onderzoeksmethodologie	
• §3.1 Onderzoeksvorm en onderzoeksgroep	Blz. 12
• §3.2 Onderzoeksvraag en deelvragen	Blz. 12
• §3.3 Dataverzameling	Blz. 12
• §3.4 Validiteit en betrouwbaarheid	Blz. 13
• §3.5 Ethiek	Blz. 14
Hoofdstuk 4. Data analyse en resultaten	
• §4.1 Inleiding	Blz. 15
• §4.2 Resultaten vragenlijst leerlingen	Blz. 15
• §4.3 Resultaten vragenlijst groepsleerkrachten	Blz. 21
• §4.4 Resultaten vragenlijst ouders	Blz. 25
• §4.5 Logboek groepsleerkrachten	Blz. 29
• §4.6 Logboek leerlingen	Blz. 30
• §4.7 Resultaten verrijkingstof	Blz. 30
• §4.8 Resultaten methodetoets	Blz. 31
Hoofdstuk 5. Conclusie	
• §5.1 Inleiding	Blz. 32
• §5.2 Motivatie vergroten doormiddel van compacten en verrijken	Blz. 32
• §5.3 Tijd en ruimte	Blz. 33
• §5.4 Verrijkingsmateriaal	Blz. 33
• §5.5 Resultaten soortgelijk onderzoek	Blz. 34
• §5.6 Methodiek	Blz. 34
• §5.7 Aanbevelingen	Blz. 35

Hoofdstuk 6. Evaluatie

- §6.1 Evaluatie onderzoek. Blz. 36
- §6.2 Evaluatie eigen handelen en leerproces Blz. 38

Literatuurlijst Blz. 39

Bijlagen

- Bijlage 1 Logboek leerlingen Blz. 40
- Bijlage 2 Logboek groepsleerkrachten Blz. 41
- Bijlage 3 Evaluerend gesprek groepsleerkrachten Blz. 42
- Bijlage 4 Vragenlijst leerlingen Blz. 43
- Bijlage 5 Vragenlijst groepsleerkrachten Blz. 45
- Bijlage 6 Vragenlijst ouders Blz. 46
- Bijlage 7 Aanpassingen vragenlijsten Blz. 47

Samenvatting

In het kader van mijn HBO Master Special Educational Needs heb ik een onderzoek gedaan naar de invloed van het compacten en verrijken van de taalmethode op de motivatie van plusleerlingen ten opzichte van taal. Met plusleerlingen worden in dit geval kinderen met een goede werkhouding bedoeld, die uitblinken op één of meerdere vakgebieden. Stevens (1997) geeft aan dat er voldaan moet worden aan de motivationele behoeftedimensies van leerlingen om de motivatie bij leerlingen te vergroten. Deze behoeftes aan relatie, competentie en autonomie kunnen volgens Stevens (1997) beïnvloed worden door aanpassingen in het onderwijsaanbod. Het doel van dit onderzoek is het vergroten van de motivatie van de plusleerlingen t.o.v. taal door een aanpassing in het onderwijsaanbod, in dit geval het compacten en verrijken van de reguliere taalmethode. Dit onderzoek geeft antwoord op de onderzoeksvraag: *Beïnvloedt het compacten en verrijken van de taalmethode Taal Actief de motivatie van de acht plusleerlingen uit de groepen 5 t.o.v. taal?* Het onderzoek is uitgevoerd op een reguliere basisschool, basisschool PassePartout, met als onderzoeksgroep acht plusleerlingen uit de groepen 5.

Mijn onderzoek startte met een nulmeting. Met behulp van vragenlijsten, ingevuld door de leerlingen zelf, de groepsleerkrachten en de ouders, bracht ik de motivatie van de leerlingen t.o.v. taal in kaart. Daarna schrapte ik gedurende zes weken met behulp van de routeboekjes van SLO¹ een aantal oefen- en herhalingslessen uit de reguliere taalmethode. In de tijd die hierdoor vrij kwam, werkten de leerlingen met het leerstofpakket “Slimme Taal” van SLO. “Slimme Taal” bevat taalopdrachten die iets moeilijker zijn dan de reguliere taalopdrachten en meer vragen van de creativiteit en het inzicht in taal. Om het proces in de gaten te houden, hielden zowel de leerlingen als de groepsleerkrachten een logboek bij.

Na deze interventie van zes weken liet ik de leerlingen, de groepsleerkrachten en de ouders nogmaals de vragenlijsten uit de nulmeting invullen. Dit was mijn eindmeting. Door de beoordelingen van de nul- en eindmeting te vergelijken, kon ik zien of het compacten en verrijken van de taalmethode daadwerkelijk invloed heeft gehad op de motivatie van de plusleerlingen t.o.v. taal. Tenslotte maakten de leerlingen de methodetoets om te kijken of ze ondanks de geschrapte lessen de gestelde doelen uit de methode toch bereikten.

Uit dit onderzoek blijkt inderdaad dat het compacten en verrijken van de taalmethode Taal Actief invloed heeft op de motivatie van de acht plusleerlingen uit de groepen 5 t.o.v. taal. De motivatie is namelijk toegenomen. Alle acht plusleerlingen uit de onderzoeksgroep zijn de taallessen leuker gaan vinden. Ze beginnen in tegenstelling tot voorheen nu wel graag aan hun taalopdrachten. Bovendien praten ze enthousiaster over de taallessen op school. Thuis praten de leerlingen minder enthousiast over de taallessen maar wanneer er naar gevraagd wordt geven ze wel aan de taallessen leuk te vinden. Verder blijkt uit het onderzoek dat leerlingen die de stof al beheersen minder uitleg, oefening en herhaling nodig hebben dan in de reguliere taalmethoden wordt aangeboden. Tenslotte komt uit het onderzoek ook naar voren dat wanneer er geen

¹ Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling

vaste begeleidingsmomenten ingeroosterd worden, er weinig tijd over blijft voor een goede begeleiding bij de verrijkingstaken.

Naar aanleiding van dit onderzoek kan ik aanbevelen dat het voor deze plusleerlingen belangrijk is om verder te gaan met het compacten en verrijken van de taalmethode met behulp van de routeboekjes van SLO. Dit om te zorgen dat de leerlingen gemotiveerd blijven. Aangezien het leerstofpakket "Slimme Taal" slechts twee thema's bevat raad ik de school ook aan om verder op zoek te gaan naar meer verrijkingsmateriaal. Verder raad ik aan om duidelijke afspraken te maken over beschikbare computers en extra lokalen zodat de leerlingen de mogelijkheid hebben om buiten de klas aan hun verrijkingsopdrachten te werken wanneer dit nodig is. Tenslotte zou ik aanraden om een vervolg onderzoek uit te voeren om te onderzoeken hoe de taallessen zo georganiseerd kunnen worden zodat alle leerlingen de begeleiding krijgen die ze nodig hebben en verdienen.

Inleiding

Mijn naam is Nadine Bongaerts en ik volg de HBO Master Special Educational Needs in Sittard. Voor u ligt mijn praktijkonderzoek dat is uitgevoerd in het kader van deze studie. Dit onderzoek is uitgevoerd op mijn praktijkschool basisschool PassePartout met als doelgroep acht plusleerlingen uit de groepen 5. Met plusleerlingen worden in dit geval ambitieuze kinderen met een goede werkhouding bedoeld, die uitblinken op één of meerdere vakgebieden. Het doel van dit onderzoek is kijken of het compacten en verrijken van de taalmethode Taal Actief invloed heeft op de motivatie van de plusleerlingen uit de groepen 5 t.o.v. taal. Ik heb voor dit onderzoek gekozen omdat een aantal plusleerlingen aangeven de taallessen saai te vinden omdat ze de opdrachten uit de methode te makkelijk vinden. Blijkbaar worden zij dus niet genoeg uitgedaagd. Ik wil er met dit onderzoek voor zorgen dat de plusleerlingen weer gemotiveerd raken en plezier beleven in hun taalwerk. Ook wil ik mijn praktijkschool helpen bij het vinden van een passend onderwijsaanbod voor deze leerlingen op het gebied van taal. Dit onderzoek is dus zowel voor de leerlingen als de leerkrachten relevant. Als blijkt dat het compacten en verrijken van de taalmethode de motivatie van plusleerlingen t.o.v. taal inderdaad beïnvloedt, is er voor de plusleerlingen een passend onderwijsaanbod en hebben de leerkrachten een handreikingen om de leerlingen uit te dagen. Uiteraard is dit onderzoek ook relevant voor mezelf, aangezien ik later in mijn eigen klas ook te maken zal gaan krijgen met plusleerlingen.

Gedurende zes weken worden er aantal oefen- en herhalingslessen van de reguliere taalmethode geschrapt en krijgen de plusleerlingen daarvoor in de plaats verrijkende taalopdrachten. Deze taalopdrachten zijn iets moeilijker dan de reguliere taalopdrachten en vragen meer van de creativiteit en het inzicht in taal. Het proces volg ik aan de hand van logboeken ingevuld door de groepsleerkrachten en de leerlingen.

Om te onderzoeken of de motivatie van de plusleerlingen t.o.v. taal daadwerkelijk is beïnvloed door het compacten en verrijken van de taalmethode, start ik mijn onderzoek met een nulmeting en eindig ik met een eindmeting. Ik meet dus de motivatie van de leerlingen t.o.v. taal voor en na de interventie.

In het eerste hoofdstuk geef ik aan wat mijn aanleiding was om dit onderzoek uit te voeren. Ook beschrijf ik hier de probleemstelling en mijn onderzoeksvraag. U vindt hier ook een beschrijving van de huidige en gewenste situatie. Het tweede hoofdstuk bevat mijn theoretisch kader. Hier geef ik aan wat motivatie is en wat compacten en verrijken bij taal inhoudt. In het derde hoofdstuk geef ik aan hoe mijn onderzoek is opgebouwd. De resultaten van de metingen worden gepresenteerd in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 trek ik aan de hand van de resultaten een conclusie en beantwoord ik mijn onderzoeksvraag. Mijn onderzoek sluit ik af met een evaluatie op het onderzoek en mijn eigen handelen.

Rest mij nog u veel leesplezier te wensen!

Nadine Bongaerts

Hoofdstuk 1. Aanleiding en probleemstelling

§1.1 Aanleiding en probleemstelling.

Vanaf 1 augustus 2013 zijn scholen verplicht passend onderwijs te bieden. Dit betekent dat scholen ook kinderen met speciale onderwijsbehoeften een zo goed mogelijke plek in het onderwijs moeten bieden. Op basisschool PassePartout wordt al erg veel gedaan om ervoor te zorgen dat er zo goed mogelijk tegemoet wordt gekomen aan de onderwijsbehoeften van kinderen met sociaal-emotionele, taal- en/of rekenproblemen. De laatste jaren is binnen het team van basisschool PassePartout het besef gekomen dat er naast zorg aan de 'onderkant' ook zorg aan de 'bovenkant' moet worden geboden. We hebben namelijk te maken met leerlingen die aangeven het onderwijs saai te vinden omdat ze niet genoeg uitgedaagd worden. Daarom is er dit schooljaar een werkgroep gestart om richting te geven aan de definitie 'plusleerling' en om ervoor te zorgen dat er voor deze leerlingen een passend onderwijsaanbod komt waarin het leren-leren centraal staat.

De afgelopen maanden heeft de werkgroep al gewerkt aan een passend onderwijsaanbod voor rekenen dat beter aansluit bij de didactische onderwijsbehoeften van de plusleerlingen. Op het gebied van rekenen is er dus al genoeg uitdaging. Op het gebied van taal helaas nog niet. In de middenbouw werken we met de taalmethode *Taal Actief* van Malmberg. Een aantal kinderen geven aan deze methode en de daarbij horende taallessen saai te vinden omdat de opdrachten veel te gemakkelijk zouden zijn. Ook is er een tijd geleden een ouder naar school gekomen die aangaf dat haar kind zich op school verveelt tijdens de taallessen. Dit was voor mij een aanleiding om eens te gaan kijken hoe we deze plusleerlingen kunnen uitdagen op het gebied van taal zodat ze hun motivatie niet verliezen.

§1.2 Huidige situatie

Op dit moment wordt er met de taalmethode gewerkt volgens de handleiding. Dit betekent dat alle lessen (basislessen, remedieringslessen, verrijkingslessen en toepassingslessen) worden aangeboden. De methode bestaat uit tien blokken. Een blok bestaat uit twee thema's van drie weken en een parkeerweek. Na twee weken wordt een thema getoetst en aan de hand van de resultaten van deze toets wordt gekeken welke remedierings- en verrijkingslessen door de leerlingen gemaakt moeten worden. Deze verrijkingsopdrachten zijn veel van het zelfde en vaak niet moeilijker dan de opdrachten uit de basislessen. De plusleerlingen uit mijn klas hebben vaak minder tijd nodig voor het maken van de opdrachten en zijn dan ook eerder klaar dan de rest van de leerlingen. Deze leerlingen krijgen dan vaak de opdracht om ander werk af te maken of een boek te gaan lezen.

§1.3 Gewenste situatie

Met dit onderzoek hoop ik te bereiken dat de acht plusleerlingen van de groepen 5 het taalonderwijs weer leuk gaan vinden. Ik zou graag willen dat ze weer plezier gaan beleven in het werken met taal. Om dit te bereiken moet er gekeken worden welke opdrachten/lessen uit de methode *Taal Actief* geschrapt kunnen worden aangezien deze leerlingen minder oefening en herhaling nodig hebben dan deze taalmethode aanbied. Door de leerstof te compacten komt er meer tijd vrij die zinvol ingevuld kan worden met leerstof die ervoor zorgt dat (hoog)begaafde leerlingen 'leren te leren' (Bronkhorst en Drent, 2001) Leerstof in de vorm van alternatieve 'rijke' taken: taken die een groter beroep doen op de intellectuele capaciteiten van leerlingen. Aan het eind van dit onderzoek hoop ik dus twee thema's van de taalmethode *Taal Actief* te kunnen compacten en verrijken zodat de plusleerlingen gemotiveerd blijven én de gestelde doelen uit de methode bereiken. Ik ben tevreden wanneer de leerlingen aan het eind van dit onderzoek aangeven het taalonderwijs weer leuk en uitdagend te vinden.

§1.4 Doelstelling

Met behulp van de site van SLO ga ik voor acht plusleerlingen uit de groepen 5 twee thema's uit de methode *Taal Actief* compacten en verrijken. Het doel van mijn onderzoek is kijken of het compacten en verrijken van de methode *Taal Actief* invloed heeft op de motivatie van de plusleerlingen.

§1.5 Onderzoeksvraag

Mijn onderzoeksvraag luidt: Beïnvloedt het compacten en verrijken van de taalmethode *Taal Actief* de motivatie van de acht plusleerlingen uit de groepen 5 t.o.v. taal?

§1.6 Deelvragen

Om mijn onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden heb ik twee deelvragen geformuleerd:

- Wat is motivatie?
- Wat is compacten en verrijken bij taal?

Hoofdstuk 2. Theoretische onderbouwing

§ 2.1 Wat is motivatie²

Motivatie is de innerlijke gesteldheid, die iemand ertoe brengt bepaalde activiteiten te verrichten of juist na te laten (Blaak, A., Kersten, W.W., Langedijk, P.L. & Verkoeyen C.M.R, 1981) Motivatie zorgt ervoor dat gedrag geactiveerd, volgehouden of gestopt wordt. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie. Bij intrinsieke motivatie wordt men van binnenuit geprikkeld om te handelen en bij extrinsieke motivatie wordt men van buitenaf geprikkeld.

Uiteindelijk gaat het bij motivatie om het bevredigen van individuele behoeften. Maslow (1943) beschrijft de werking van deze behoeften, hoe deze behoeften ontstaan en wat er gebeurt wanneer bepaalde behoeften bevredigd zijn. Volgens Maslows theorie komt motivatie dus van binnenuit en kan motivatie niet van buitenaf worden opgelegd. Hij ontkent dus dat er sprake kan zijn van extrinsieke motivatie. Uitgangspunt voor Maslow was, dat de mens een altijd vragend wezen is. Dat betekent dat wanneer de ene behoefte bevredigd is, daar een andere voor in de plaats komt. Behalve concreet gedrag gaat deze theorie uit van een innerlijke spanning, als gevolg van een behoefte. Binnen de verschillende behoeften onderkent Maslow een hiërarchie: fysiologische behoeften, behoefte aan veiligheid, de behoefte om ergens bij te horen, de behoefte aan liefde en de behoefte aan inzicht en zelfverwerkelijking.

De hiërarchie van behoeften volgens Maslow

² Poel, D (2011) Motiveert verrijkend taalonderwijs? Verkregen op 15-11-2011 via <http://hbo-kennisbank.uvt.nl/cgi/fontys/show.cgi?fid=7901>

Bij intrinsieke motivatie speelt gevoel voor competentie en autonomie een rol (Deci & Ryan, 2000). Stevens (1997) geeft aan dat deze gevoelens beïnvloed kunnen worden door aanpassingen in het onderwijsaanbod en de houding van de leerkracht. Hoogbegaafde kinderen hebben door hun specifieke leer- en persoonlijkheidskenmerken andere onderwijsbehoeften. Zij hebben een sterke behoefte aan autonomie, zijn in staat grote denk- en leerstappen te maken en hebben een goed creërend vermogen. Door het leerstofaanbod hier op af te stemmen, kan de motivatie beïnvloed worden. Als de intrinsieke motivatie bij een leerling niet aanwezig is, kan de omgeving van buitenaf deze motivatie op gang brengen: extrinsieke motivatie. Om motivatie te laten ontstaan bij leerlingen moet aan de drie motivationele behoeftedimensies van de leerling worden voldaan: relatie, competentie en autonomie (Stevens, 1997). Een goede relatie tussen de leerkracht en leerling en leerlingen onderling is essentieel voor de motivatie. Dit houdt in dat de leerkracht de leerling serieus neemt en hem persoonlijke waardering geeft. De leerling moet zich gewaardeerd voelen. Door een relevant onderwijsaanbod met passende uitdaging en ondersteuning ontstaat bij de leerling een gevoel van competentie. De leerkracht moet dus zorgen voor uitdagend werk, zodat de leerling zich kan ontwikkelen en het werk met enige inspanning kan uitvoeren. Hij moet zorgen voor taken die passen bij de natuurlijke talenten en voorkeuren van de leerling en duidelijk haalbare doelen stellen. Om aan de behoefte van autonomie tegemoet te komen, is het belangrijk de leerling beslissingsruimte te geven. Laat hem de belangrijkste besluiten nemen die met de uitvoering van zijn taak samenhangen. (Ryan & Deci, 2000).

§2.2 Wat is compacten en verrijken bij taal?

(Hoog)begaafde kinderen hebben vaak minder uitleg, oefening en herhaling nodig dan reguliere taalmethoden aanbieden. Bovendien zijn ze in staat leerstof in een hoog tempo te verwerken (Bronkhorst en Drent, 2001). Daarom kan voor deze kinderen het aanbod gecompact worden: het indikken van de reguliere lesstof waarbij de stof beperkt wordt tot de essenties (Janson en Noteboom, 2004). SLO geeft richtlijnen voor het compacten van een taalmethode. Deze richtlijnen van SLO zijn gebaseerd op de richtlijnen uit 'Anders kijken naar je methode' (Bronkhorst en Drent, 2001) en 'Compacten en verrijken van de rekenmethode' (Janson en Noteboom, 2004). De richtlijnen beschrijven wat (hoog)begaafde kinderen kunnen overslaan uit de methode en wat wel belangrijk is om aan te bieden. Zo kan er om te beginnen al 50% tot 70% van de oefenstof geschrapt worden. Leerlingen die de stof beheersen, hebben namelijk maar weinig extra oefening nodig. Naast de oefenstof kan ook 75% tot 100% van de herhalingstof geschrapt worden. Onder herhalingstof wordt leerstof verstaan die reeds een of meer keren is getoetst en toch nog af en toe weer aangeboden wordt om de kennis en vaardigheid van leerlingen te onderhouden. Deze herhaling hebben (hoog)begaafde leerlingen niet nodig. Tenslotte kan verrijkingstof die meer van het zelfde biedt ook geschrapt worden. Verrijkingstof die de methoden aanbieden zijn vaak niet moeilijker of uitdagender. Soms is het meer van het zelfde, soms is het iets anders, maar niet moeilijker. Daarom kan verrijkingstof die niet wezenlijk moeilijker is geschrapt worden. Verrijkingstof die wel wezenlijk moeilijker is kunnen ze wel maken. Belangrijk is om deze leerlingen altijd mee te laten doen met de eerste les van een nieuw thema, waarin meestal een verhaal (ankerverhaal) aan bod komt. Dit verhaal leidt het thema in, maakt de woordenschat rond dit thema actief en biedt aanknopingspunten tot

opdrachten waarin samenwerkend leren en interactief taalonderwijs centraal staan. Ook bij het aanbieden van nieuwe leerstof en betekenisvolle taalactiviteiten doen deze leerlingen mee. Met betekenisvolle taalactiviteiten worden opdrachten bedoeld die gericht zijn op metacognitieve vaardigheden, generalisatie en transfer. Juist deze leerlingen moet je mee laten doen met ontdek- en onderzoeksactiviteiten en opdrachten.

Compacten voorkomt dat leerlingen zich gaan vervelen en gedemotiveerd raken omdat ze telkens leerstof moeten oefenen en herhalen die ze al beheersen. Ook zorgt compacten ervoor dat er tijd vrijkomt die zinvol gevuld kan worden met leerstof die ervoor zorgt dat (hoog)begaafde leerlingen 'leren te leren' (Bronkhorst en Drent, 2001) Leerstof in de vorm van alternatieve 'rijke' taken: taken die een groter beroep doen op de intellectuele capaciteiten van leerlingen. Deze verrijkingstaken moeten tegemoet komen aan de specifieke behoeften van (hoog)begaafde leerlingen. Volgens Bronkhorst (et.al. 2001) moet een verrijkingstaak aan de volgende criteria voldoen:

- doet een beroep op de creativiteit van leerlingen.
- bevat open opdrachten.
- is van een hoog abstractieniveau.
- heeft hoge mate van complexiteit.
- biedt meerwaarde ten opzichte van reguliere leerstof.
- stimuleert de onderzoekende houding van leerlingen.
- doet een beroep op de zelfstandigheid van de leerlingen.
- lokt een reflectieve houding uit bij leerlingen.
- doet een beroep op metacognitieve vaardigheden van leerlingen.
- lokt interactie uit.

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

§3.1 Onderzoeksvorm en onderzoeksgroep

Ik wil gaan kijken of het compacten en verrijken van de taal methode Taal Actief de motivatie van plusleerlingen beïnvloedt. Dit wil ik doen aan de hand van een nul- en eindmeting. In de metingen worden beoordelingen gegeven en deze ga ik met elkaar vergelijken. Mijn onderzoek is dus een vergelijkend onderzoek. Mijn onderzoeksgroep bestaat uit vier plusleerlingen uit groep 5A en vier plusleerlingen uit groep 5B. Met plusleerlingen worden in dit geval ambitieuze kinderen met een goede werkhouding bedoeld, die uitblinken op één of meerdere vakgebieden. Deze leerlingen zijn (nog) niet getoetst op hoogbegaafdheid. Ik heb deze acht plusleerlingen uitgekozen omdat ze al drie keer op een rij een hoge A-score behaalden bij de Citotoets Begrijpend Lezen. Andere betrokken bij dit onderzoek zijn de groepsleerkrachten van de groepen 5, een Pabo-stagiaire en de ouders van de leerlingen. Het onderzoek zal plaatsvinden in de groepen 5 tijdens de taallessen waarbij de methode Taal Actief wordt gebruikt.

§3.2 Onderzoeksvraag en deelvragen.

Het doel van mijn onderzoek is kijken of het compacten en verrijken van de methode Taal Actief invloed heeft op de motivatie van de plusleerlingen. Mijn onderzoeksvraag luidt daarom: *Beïnvloedt het compacten en verrijken van de taalmethode Taal Actief de motivatie van de acht plusleerlingen uit de groepen 5 t.o.v. taal?* Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden heb ik twee deelvragen geformuleerd:

- Wat is motivatie?
- Wat is compacten en verrijken bij taal?

§3.3 Data verzameling

Met behulp van de site SLO ga ik twee thema's van de methode Taal Actief compacten en verrijken. Zes weken gaan leerlingen met een routeboekje aan de slag. Deze routeboekjes, ontworpen door SLO, geven precies aan welke lessen en/of klaaropdrachten voor de leerlingen belangrijk zijn om te maken en welke overgeslagen kunnen worden. In de tijd die hierdoor vrij komt, gaan de leerlingen aan de slag met verrijkingsmateriaal. Als verrijkingsmateriaal heb ik gekozen voor het leerstofpakket "Slimme Taal " met het thema "Kinderliteratuur" omdat dit materiaal voldoet aan de eisen voor verrijkingsmateriaal (zie paragraaf 2.3). Ook "Slimme Taal" is ontworpen door SLO.

Omdat ik maar twee dagen per week op school ben, kan ik het proces moeilijk in de gaten houden. Daarom laat ik zowel de leerlingen als de groepsleerkrachten de komende zes weken een logboek bijhouden. Het is de bedoeling dat de leerlingen na ieder thema het logboek invullen. In dit logboek geven de leerlingen o.a. aan wat ze van de verrijkingstaken vonden, waar ze tegen aan liepen en of ze samengewerkt hebben. De groepsleerkrachten vullen het logboek iedere vrijdag samen met mij in. In dit logboek wordt o.a. beschreven of de leerlingen hulp nodig hadden, of het werk geëvalueerd is en waar ze tegen aan liepen. Ik heb ervoor gekozen om het logboek niet iedere dag te laten

invullen omdat dit erg veel tijd gaat kosten. Wel is het belangrijk dat de groepsleerkrachten belangrijke zaken bijvoorbeeld in steekwoorden noteren, zodat deze vrijdag in het logboek kunnen worden opgenomen. De lay-out van het logboek voor de leerlingen vindt u in bijlage 1, de lay-out van het logboek voor de groepsleerkrachten in bijlage 2. Aan het eind van het onderzoek vindt er ook een evaluatiegesprek plaats met de groepsleerkrachten om te kijken hoe zij en de leerlingen het compacten en verrijken ervaren hebben en waar ze tegen aan liepen. (Zie bijlage 3).

Om te onderzoeken of het compacten en verrijken van de taalmethode daadwerkelijk invloed heeft gehad op de motivatie van de leerlingen, ga ik beginnen met een nulmeting. Hoe staat het op dit moment met de motivatie van de leerlingen met betrekking tot taal? Hiervoor heb ik drie vragenlijsten ontworpen, één voor de leerlingen, één voor de groepsleerkrachten en één voor de ouders van de leerlingen. (Zie bijlage 4, 5 en 6) Bij het ontwerpen van de vragenlijsten heb ik gebruik gemaakt van een vragenlijst uit het onderzoek *Motiveert verrijkend taalonderwijs?* van D. Poel (2011). Ik heb een aantal vragen toegevoegd, aangepast en weggelaten (zie bijlage 7). Daarnaast heb ik gebruik gemaakt van de Likertschaal maar zonder het antwoordmogelijkheid "er tussen in" om de respondenten te dwingen een keuze te maken.

In tegenstelling tot de vragenlijsten voor de groepsleerkrachten en de ouders wil ik de vragenlijst voor de leerlingen persoonlijk afnemen. Zo kan ik namelijk uitleg geven en er zeker van zijn dat de leerlingen de vragen goed begrijpen. Aan het einde van het onderzoek wil ik de leerlingen, de groepsleerkrachten en de ouders vragen om voor de eindmeting de vragenlijst nog een keer in te vullen. De beoordelingen leg ik vast in grafieken om zo in één oogopslag de verschillen tussen de nul- en de eindmeting te kunnen zien. Door de beoordelingen te vergelijken kan ik zien of de motivatie daadwerkelijk is beïnvloed door het verrijken en compacten van de taalmethode Taal Actief. Ik heb voor een vragenlijst gekozen omdat ik zo in een relatief korte tijd informatie van verschillende mensen kan verkrijgen, ik hoef niet met alle betrokkenen een afspraak te maken. Bovendien geeft een vragenlijst de ouders en de leerkrachten de vrijheid om de vragen in te vullen op een zelf gekozen moment. Tenslotte maakt een vragenlijst het voor mij makkelijk om een analyse te maken.

§3.4 Validiteit en betrouwbaarheid

De nul- en eindmeting wordt ingevuld door de leerlingen, de ouders en de groepsleerkrachten. Hierdoor is er sprake van triangulatie, er wordt namelijk informatie verworven vanuit verschillende invalshoeken. (Teunissen, 1985) Kallenberg (2007) geeft aan dat het bij vragenlijsten verstandig is om eerst een vooronderzoek te doen naar de kwaliteit van de vragen. Om mijn vragenlijsten dus zo betrouwbaar mogelijk te maken heb ik feedback gevraagd aan mijn onderzoeksbegeleider, mijn coach en twee critical friends. Met behulp van hun kritische feedback heb ik mijn vragenlijst kunnen verbeteren. Zo gaf mijn coach aan dat het een meerwaarde zou kunnen zijn om ook een aantal open vragen toe te voegen aan de vragenlijst voor ouders. Een critical friend gaf mij de tip om de vragen óf allemaal vanuit een positieve kant óf allemaal vanuit een negatieve kant te benaderen, mijn eerste vragenlijst bevatte namelijk vragen vanuit beide kanten.

§3.5 Ethiek

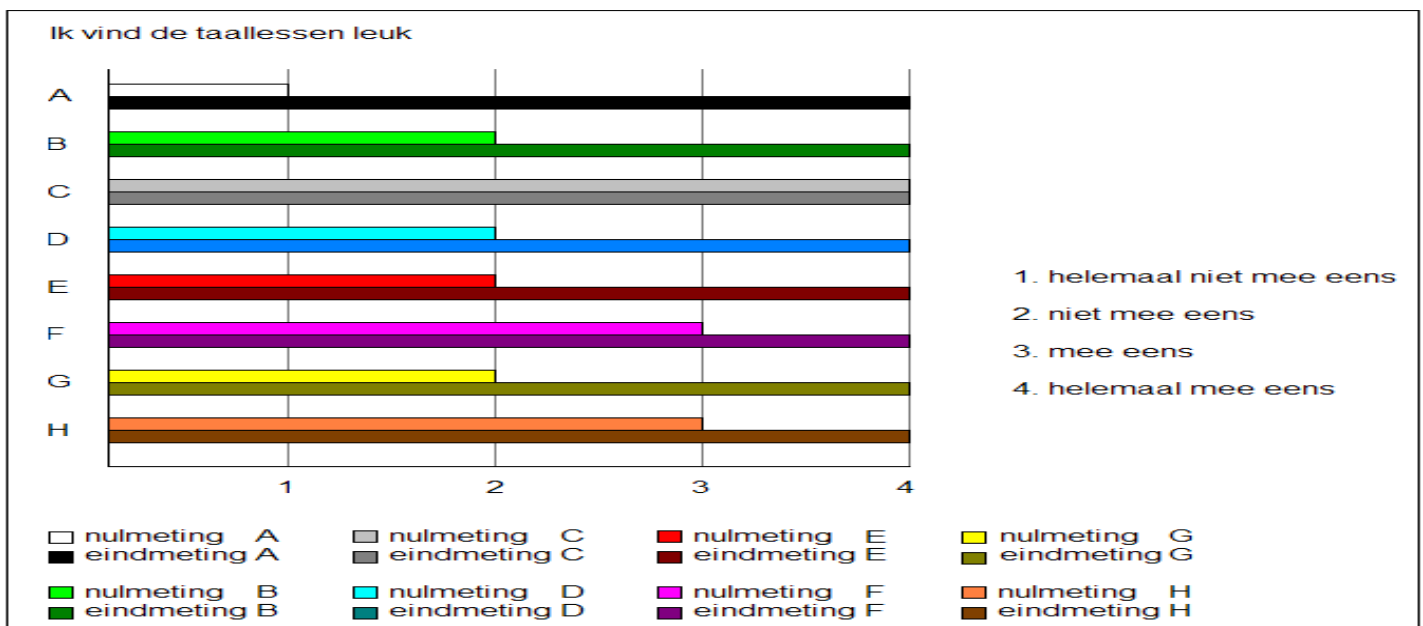
Bij dit onderzoek moet ik rekening houden met een aantal ethische kwesties. Ten eerste ga ik alle betrokkenen informeren over de aard van mijn onderzoek en het praktijkprobleem waarvoor ik een oplossing probeer te vinden. Zo zorg ik ervoor dat alle betrokkenen goed geïnformeerd zijn. Ten tweede zal ik aan de ouders toestemming moeten vragen voor het verzamelen en gebruiken van gegevens van hun zoon of dochter. Ik zal hierbij meteen aangeven dat ik geen namen zal gebruiken om hun privacy te waarborgen. In plaats van namen gebruik ik de eerste acht letters van het alfabet. Ook zal ik aangeven dat de betrokkenen mijn onderzoek te allen tijde mogen inzien. Een verslag van het onderzoek komt op school te liggen ter inzage. Tenslotte zal ik de conclusie terugspelen naar alle betrokkenen via een brief.

Hoofdstuk 4 Data analyse en resultaten

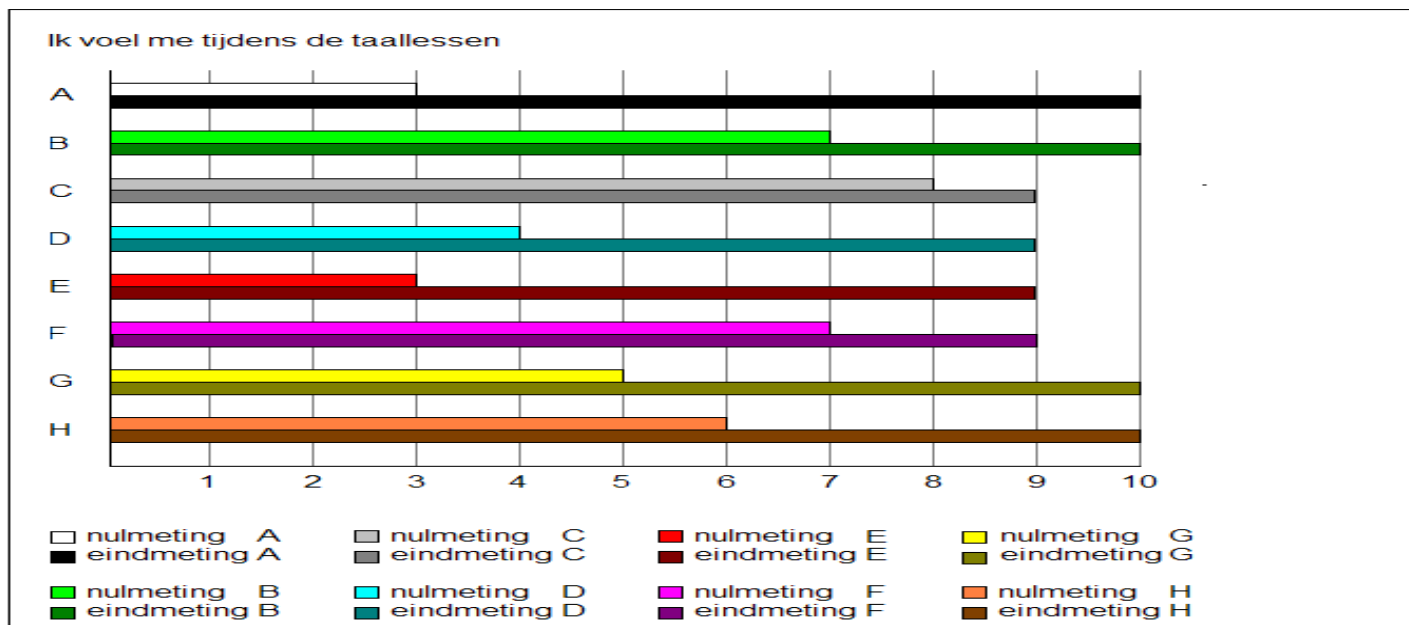
§4.1 Inleiding

Om de motivatie van de plusleerlingen met betrekking tot taal te verhogen heb ik twee thema's uit de taalmethode Taal Actief gecompect en verrijkt. Gedurende zes weken werden er een aantal taalopdrachten van de reguliere taalmethode geschrapt en kregen de plusleerlingen daarvoor in de plaats verrijkende taalopdrachten. Om te onderzoeken of dit daadwerkelijk de motivatie van de acht plusleerlingen heeft beïnvloed, heb ik aan het begin van mijn onderzoek een nulmeting gedaan en na de interventieperiode van zes weken een eindmeting. In dit hoofdstuk presenteer ik de resultaten van deze metingen. De beoordelingen van de vragenlijsten zijn opgenomen in grafieken. De lichte kleuren weergeven de resultaten van de nulmeting, de donkere kleuren de resultaten van de eindmeting. Om de anonimiteit te waarborgen worden de leerlingen aangeduid met de letters A t/m H. De vragenlijsten bevatten ook een aantal open vragen. De antwoorden op deze open vragen zijn opgenomen in een tabel. Naast de resultaten van de nul- en eindmeting beschrijf ik in dit hoofdstuk ook het proces van compacten en verrijken aan de hand van de logboeken die zijn bijgehouden door de leerlingen en de groepsleerkrachten.

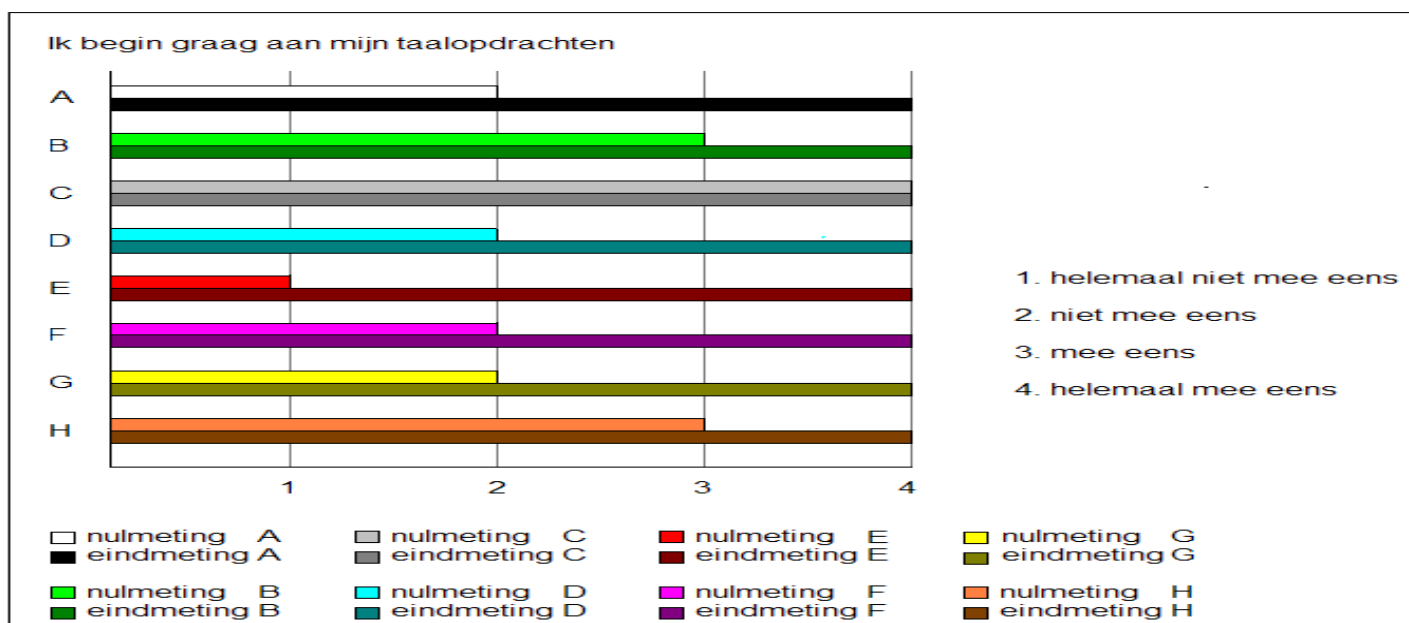
§4.2 Resultaten vragenlijst leerlingen

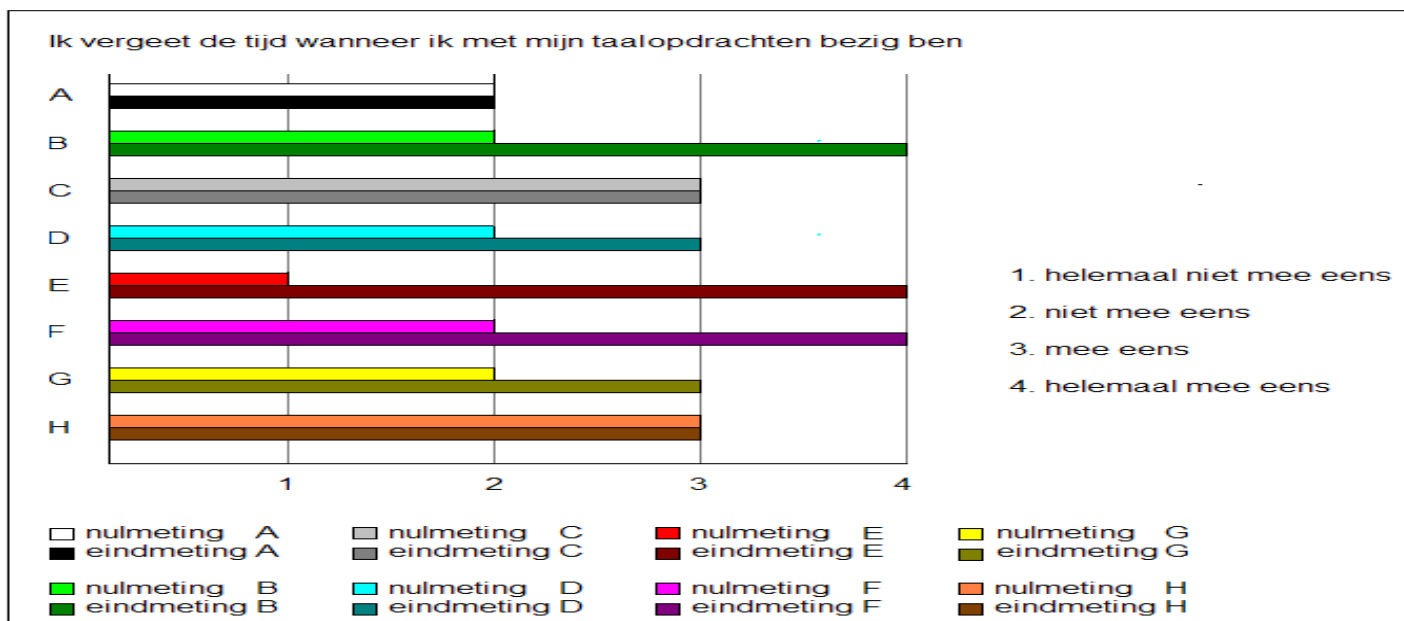
Uit de metingen van de leerlingen blijkt dat vijf leerlingen, die tijdens de nulmeting aangaven de taallessen op school niet leuk te vinden, de taallessen nu wel leuk vinden. De overige drie leerlingen gaven tijdens de nulmeting al aan dat ze de taallessen leuk vonden en dat vinden ze nu nog steeds. Twee van deze leerlingen zijn de taallessen zelfs leuker gaan vinden. Zeven van de acht leerlingen geven aan de taallessen leuker te vinden omdat de opdrachten uit het werkboek (het verrijkingsmateriaal) moeilijker zijn dan de opdrachten uit de methode Taal Actief. Ook het samenwerken aan de opdrachten wordt door twee leerlingen aangegeven als leuk aspect van de taallessen. Eén leerling geeft echter aan het samenwerken juist niet leuk te vinden omdat het samenwerken volgens haar niet serieus genoeg verliep.

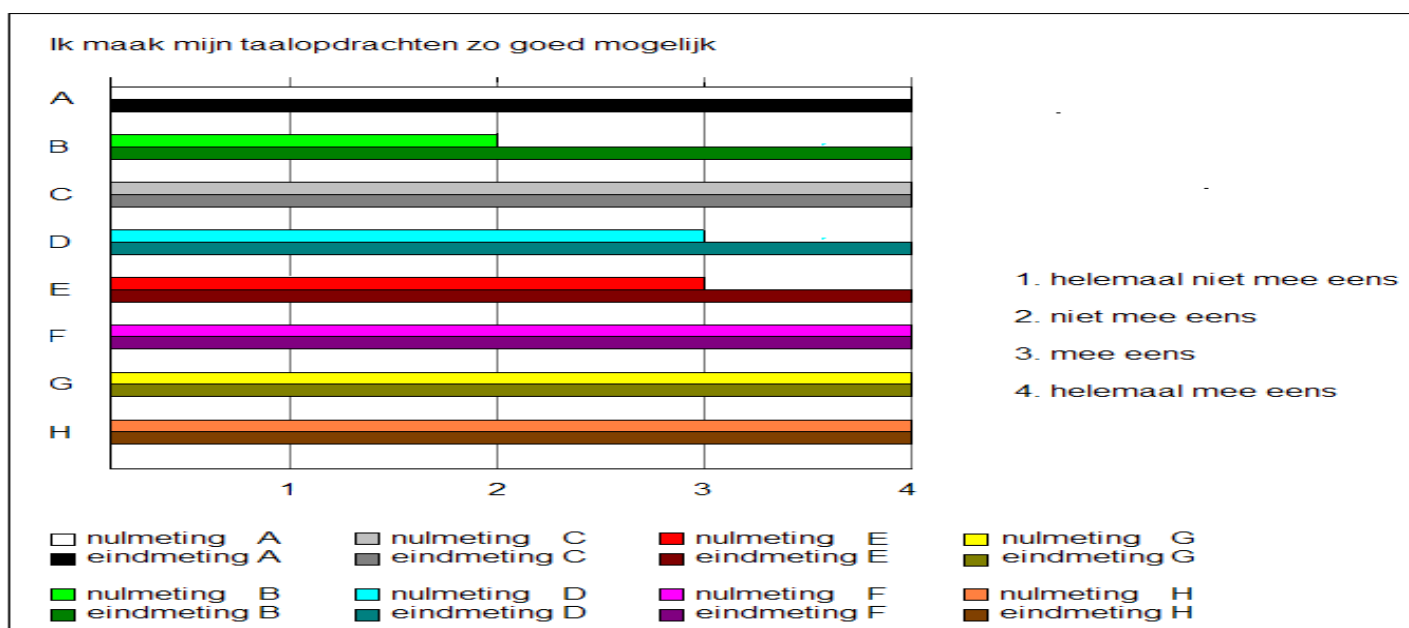
Alle acht leerlingen geven aan zich nu een stuk beter te voelen tijdens de taallessen dan voorheen. Op een schaal van 1 tot 10 schaalde de helft van de leerlingen zich nu in op een 9 en de andere helft zelfs op een 10.

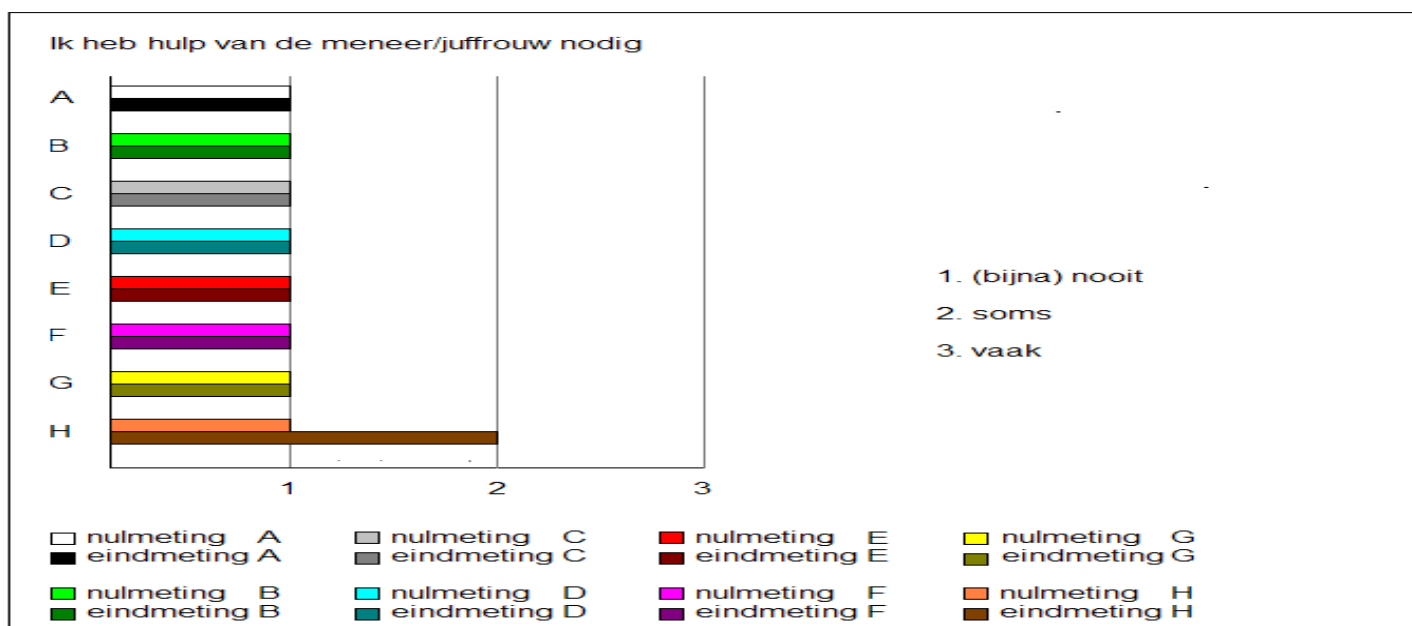
Alle acht leerlingen beginnen nu graag aan de taalopdrachten terwijl voorheen vijf leerlingen tijdens de nulmeting aangaven niet graag aan hun taalopdrachten te beginnen. Twee leerlingen die tijdens de nulmeting al aangaven graag te beginnen aan hun taalopdrachten, geven aan dat ze nu nog liever aan hun taalopdrachten beginnen. Eén leerling begon al graag aan zijn taalopdrachten en begint nu nog steeds graag.

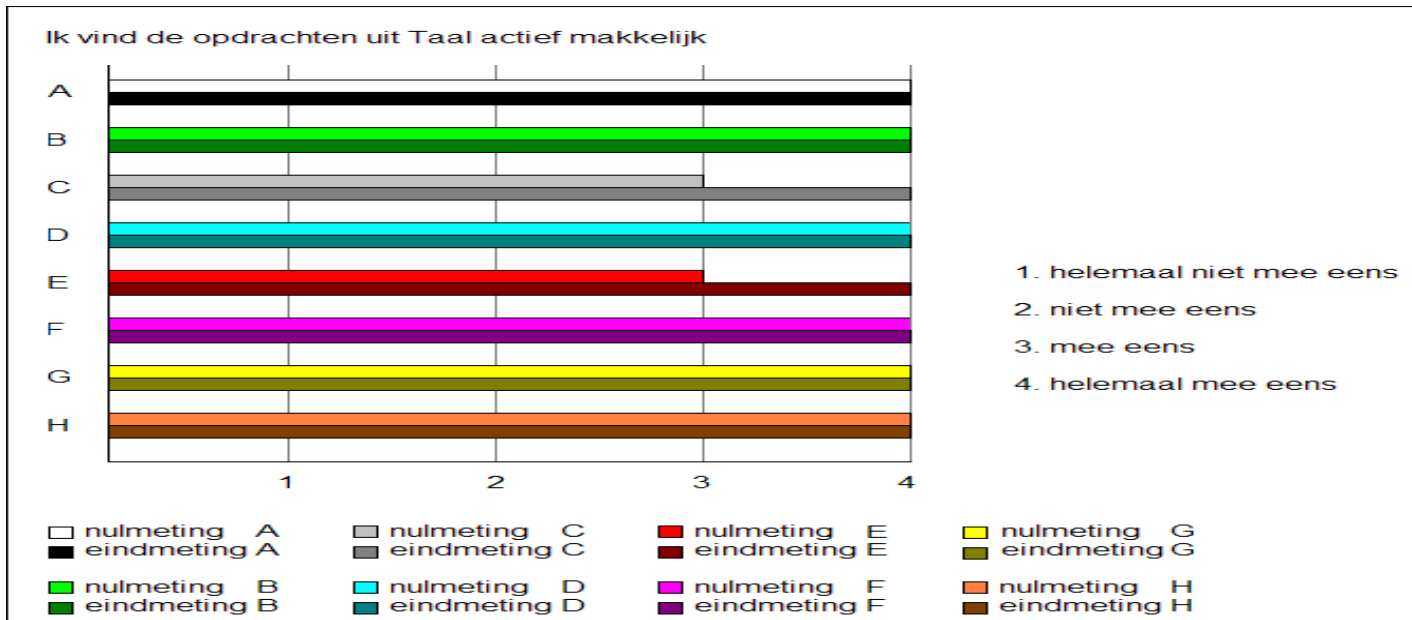
Waren er voorheen maar twee leerlingen die aangaven dat ze wel eens de tijd vergaten doordat de opdrachten zo leuk waren, nu geven zeven leerlingen aan wel eens de tijd te vergeten. Één leerling gaf tijdens de nulmeting aan dat ze nooit de tijd vergat en doet dat nu nog steeds niet.

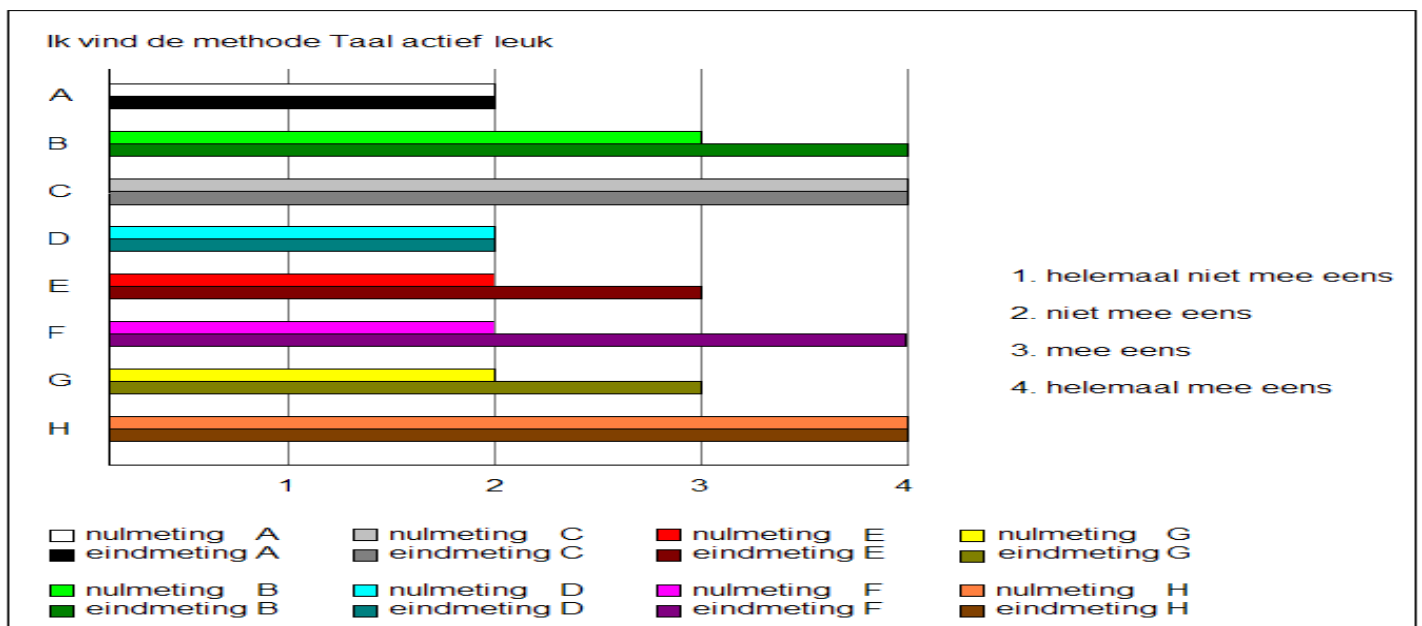
Uit de metingen blijkt ook dat alle acht leerlingen hun opdrachten nu zo goed mogelijk proberen te maken. Vijf leerlingen deden dit voorheen ook al. Twee leerlingen zijn beter hun best gaan doen en één leerling doet in tegenstelling tot voorheen nu wel haar best om haar taalopdrachten zo goed mogelijk te maken.

De leerlingen geven in hun logboek aan dat ze de opdrachten moeilijker vinden dan de opdrachten in de methode Taal Actief maar dat ze nog steeds niet moeilijk zijn. Op één leerling na, geven ze dan ook aan bijna nooit hulp nodig te hebben. Een leerling heeft nu dus meer hulp van de meneer of juffrouw nodig dan voorheen.

De opdrachten uit de methode Taal Actief vinden de leerlingen nog steeds te makkelijk. Dit is niet vreemd aangezien aan de opdrachten uit Taal Actief geen verandering is aangebracht.

Drie van de acht leerlingen geven aan de methode Taal Actief nu wel leuk te vinden in combinatie met de verrijkingstaken. Drie leerlingen vonden de methode Taal Actief al leuk en vinden dat nu nog steeds terwijl twee andere leerlingen de methode Taal Actief nog steeds niet leuk vinden

Wat vindt je leuk aan de taallessen?

Nulmeting

- Opdrachten waarbij je veel moet praten. (mondelinge activiteiten)
- De klaar?-opdrachten
- Opdrachten met tegenstellingen
- Samenwerken
- Zelfstandig werken
- Sommige opdrachten zijn leuk en grappig.

Eindmeting

- Zeven van de acht leerlingen geven aan de opdrachten uit het werkboek (het verrijkingsmateriaal) moeilijker zijn dan de opdrachten in het methodeboek Taal Actief.
- Twee van de zeven leerlingen geven aan dat ze het leuk vonden om samen te werken.
- Een leerling geeft aan *alles uit het routeboekje super leuk* te vinden.
- Een leerling geeft aan dat ze het leuk vindt dat er ook nog in Taal Actief wordt gewerkt.
- Een leerling geeft aan de opdrachten uit het werkboek (verrijkingsmateriaal) leuk te vinden.

Wat vindt je niet leuk aan de taallessen?

Nulmeting

- Vijf van de acht leerlingen geven aan de opdrachten uit de methode Taal actief te makkelijk te vinden.
- Vier van de acht leerlingen geven aan dat ze het vervelend vinden wanneer ze naar de instructie van de meneer of juffrouw moeten luisteren terwijl ze de opdrachten al begrijpen.
- Een van de leerlingen geeft aan de herhalingsopdrachten niet leuk te vinden.
- Een van de leerlingen vindt de ankerverhalen saai.

Eindmeting

- Zes van de acht leerlingen geven aan niets *niet* leuk te vinden aan de taallessen.
- Twee leerlingen geven aan dat de meneer of juffrouw niet altijd tijd heeft om je te helpen.
- Een leerling geeft aan dat het samenwerken niet serieus verliep.

Waar loop je tegen aan tijdens de taallessen? Wat vindt je moeilijk?

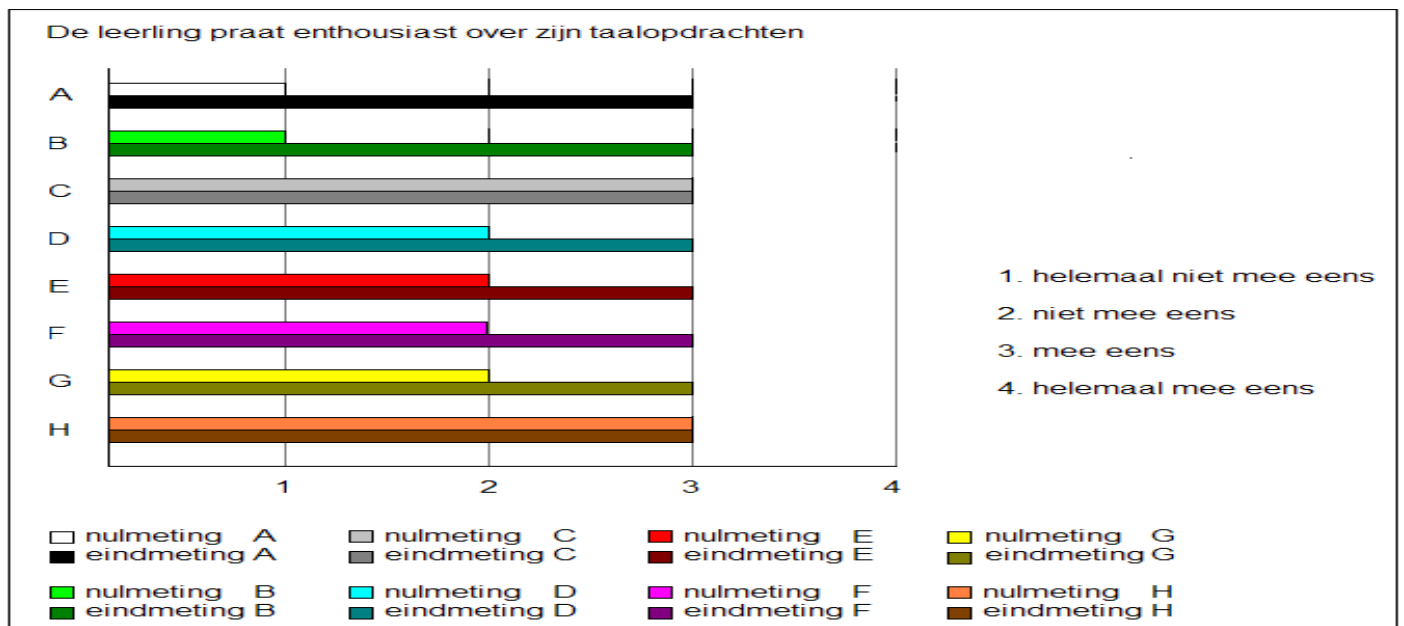
Nulmeting

Alle acht leerlingen geven aan niets moeilijk te vinden tijdens de taallessen.

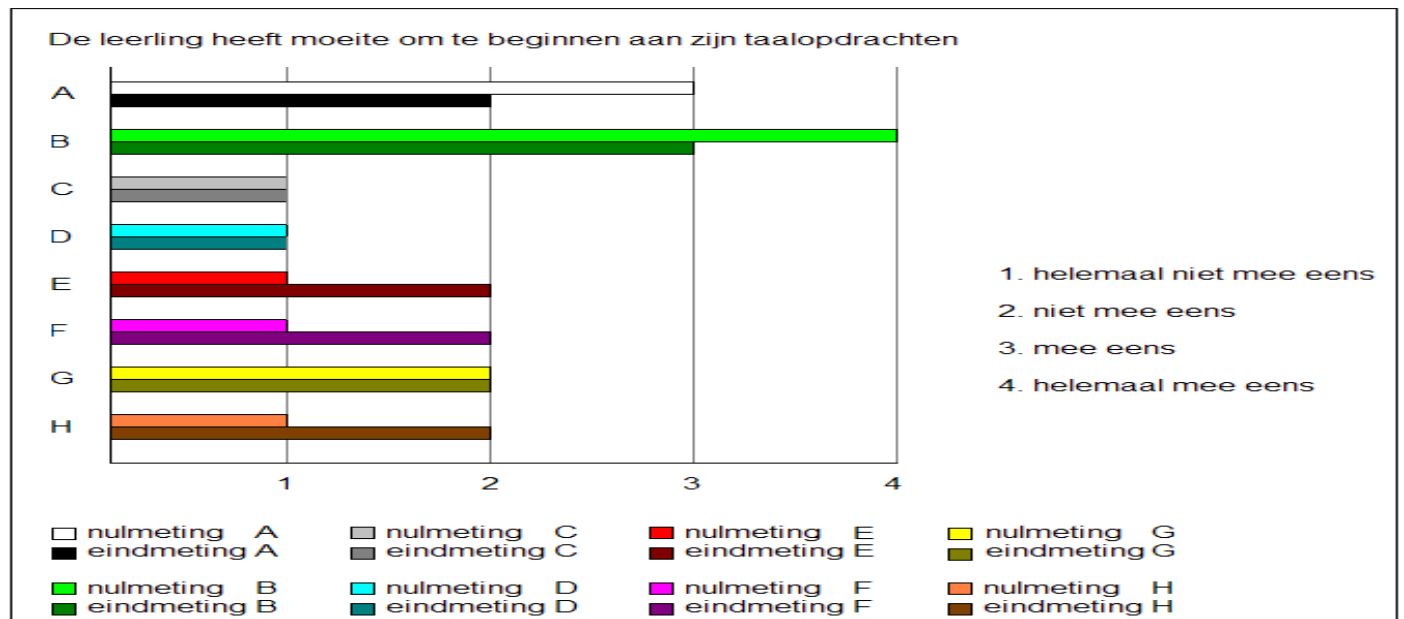
Eindmeting

- Zes van de acht leerlingen geven aan niets moeilijk te vinden tijdens de taallessen.
- Een leerling geeft aan dat de meneer en juffrouw geen tijd hebben om te helpen.
- Een leerling geeft aan soms last te hebben van de drukte op de gang.

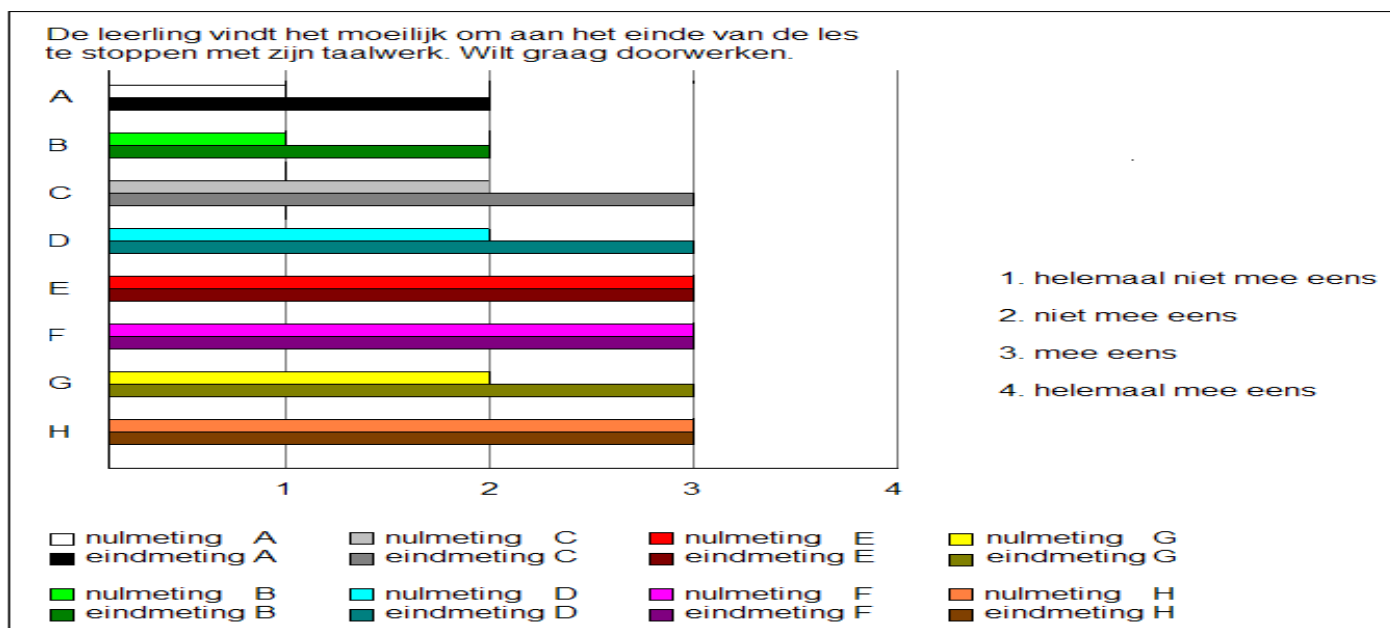
§4.3 Resultaten vragenlijst groepsleerkrachten

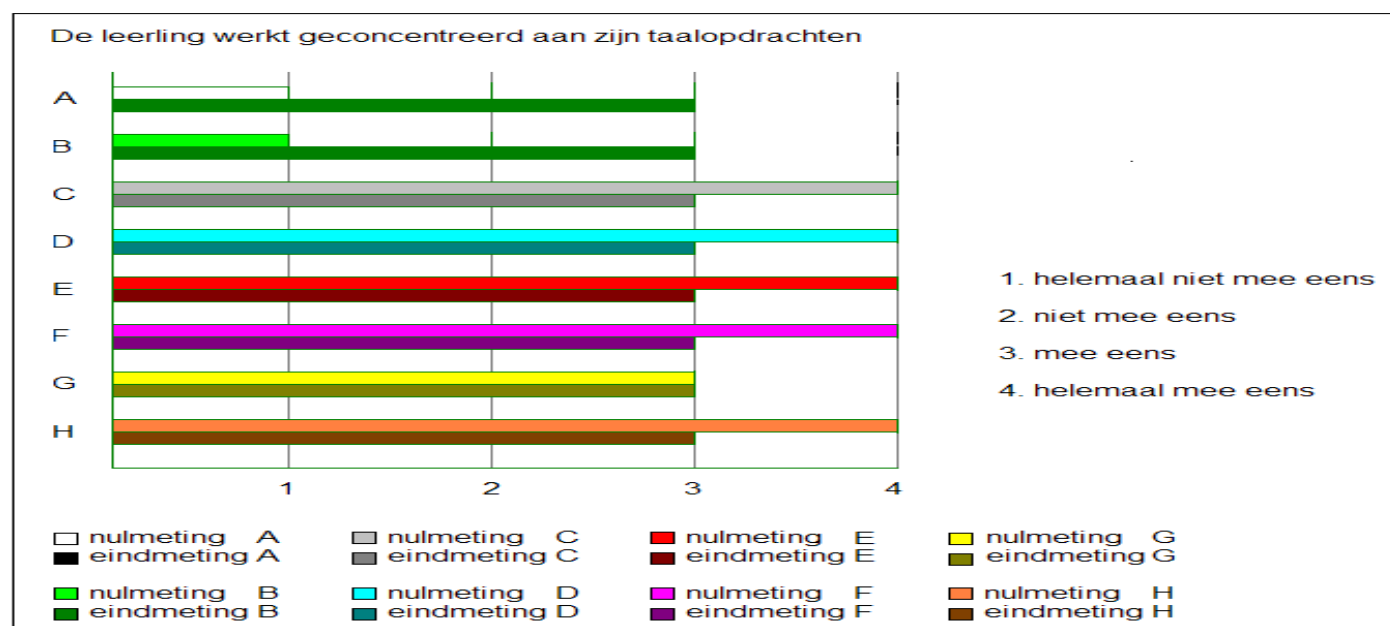
Uit de metingen van de groepsleerkrachten blijkt dat alle acht leerlingen nu enthousiast over de taallessen spreken terwijl voorheen zes leerlingen totaal niet enthousiast spraken over de taallessen. Twee leerlingen spraken al enthousiast over de taallessen op school en doen dat nu nog steeds.

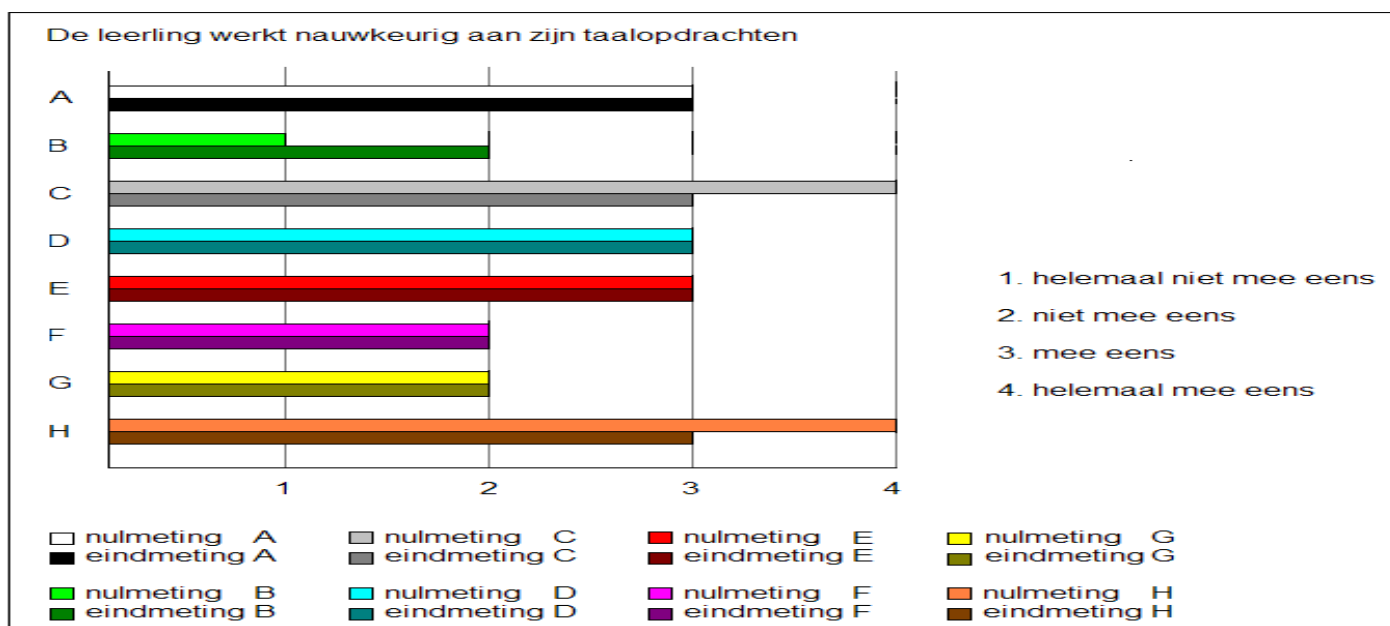
De groepsleerkrachten geven ook aan dat zeven van de acht leerlingen nu geen moeite meer hebben om te beginnen aan hun taalopdrachten. Eén leerling heeft hier volgens de groepsleerkrachten dus wel moeite mee. Opvallend is dat deze ene leerling zelf aangeeft wel graag aan haar taalopdrachten te beginnen. Bij de leerlingen E, F en H geven de groepsleerkrachten aan dat ze het niet eens zijn met de stelling, terwijl ze in de nulmeting aangaven het helemaal niet eens te zijn met de stelling.

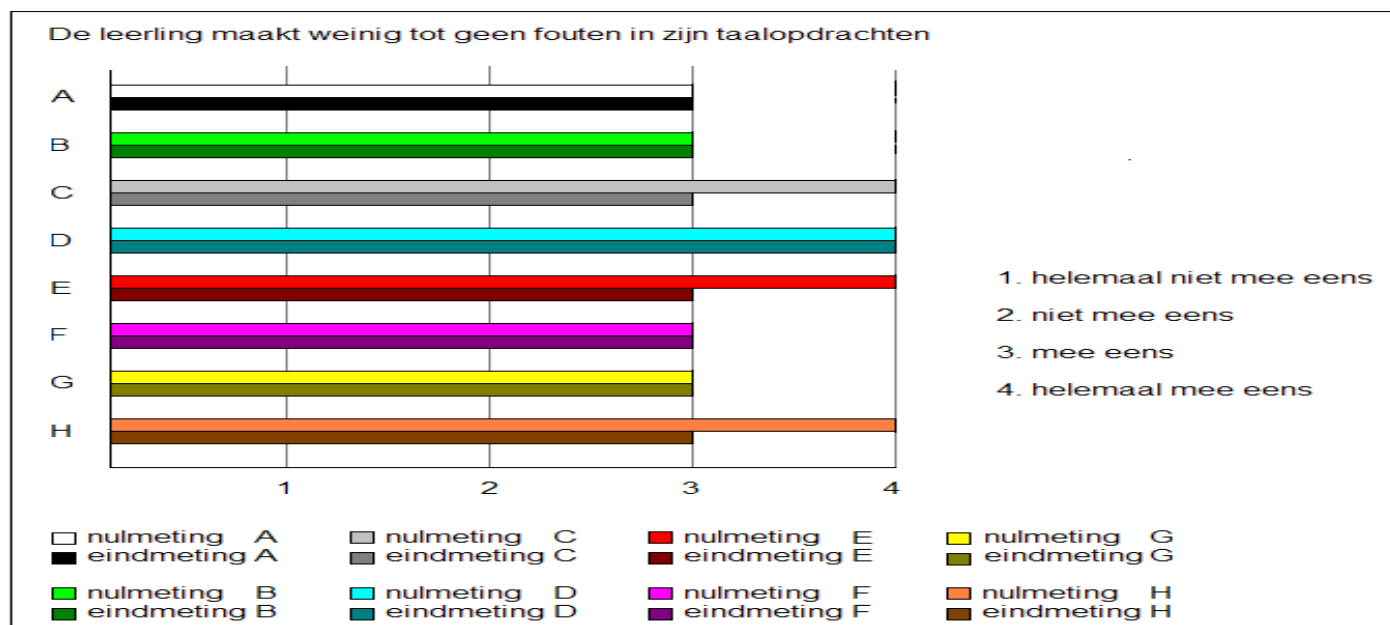
Het merendeel van de leerlingen heeft dus geen moeite om te beginnen aan de taalopdrachten maar wel om te stoppen aan het einde van de les. Zes leerlingen werken liever nog even door. Drie daarvan hadden voorheen al moeite om te stoppen. Twee andere leerlingen hadden al geen moeite om te stoppen met hun taalopdrachten en hebben daar nu nog steeds geen moeite mee. Wel zijn ze het volgens de groepsleerkrachten iets moeilijker gaan vinden.

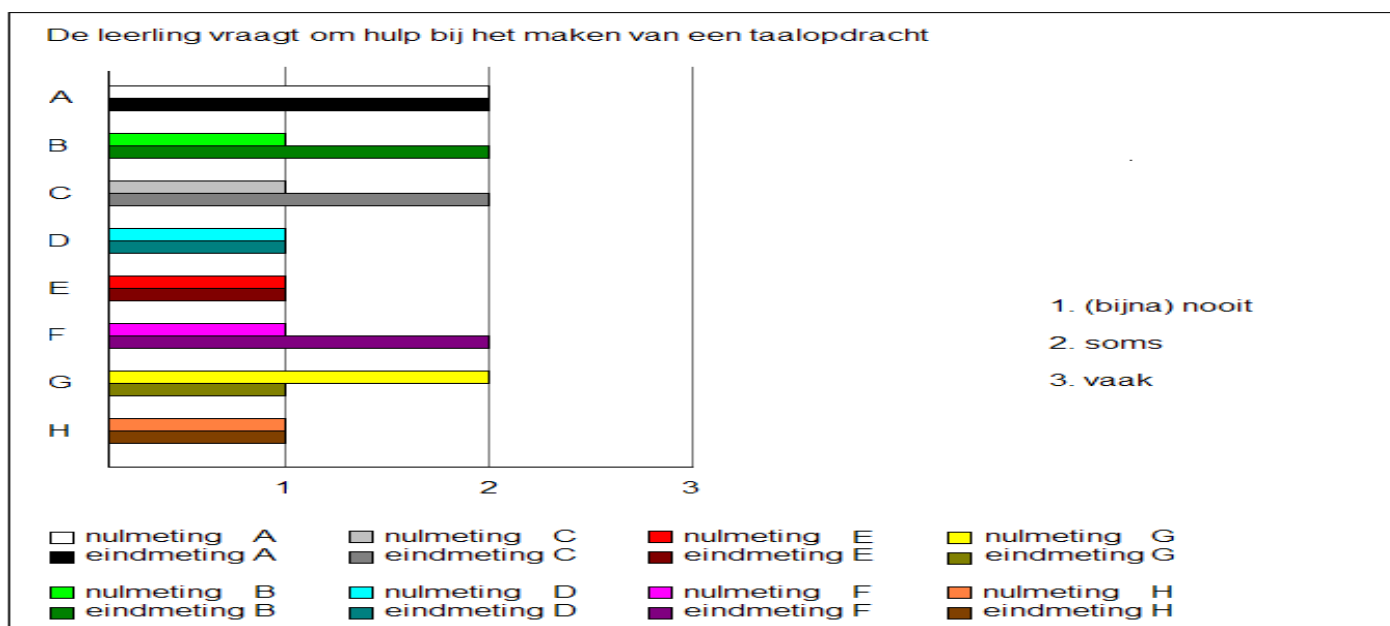
Voorheen werkten zes leerlingen geconcentreerd aan hun taalopdrachten, nu werken alle acht leerlingen geconcentreerd. Opvallend is dat bij vijf leerlingen de concentratie blijkbaar is afgenomen.

Vijf leerlingen werkten voorheen al nauwkeurig aan hun taalopdrachten en doen dat nu nog steeds. Twee van deze leerlingen zijn zelfs nauwkeuriger gaan werken. Drie leerlingen werkten voorheen al niet nauwkeurig en doen dat nu nog steeds niet. Leerling B is echter wel iets nauwkeuriger gaan werken.

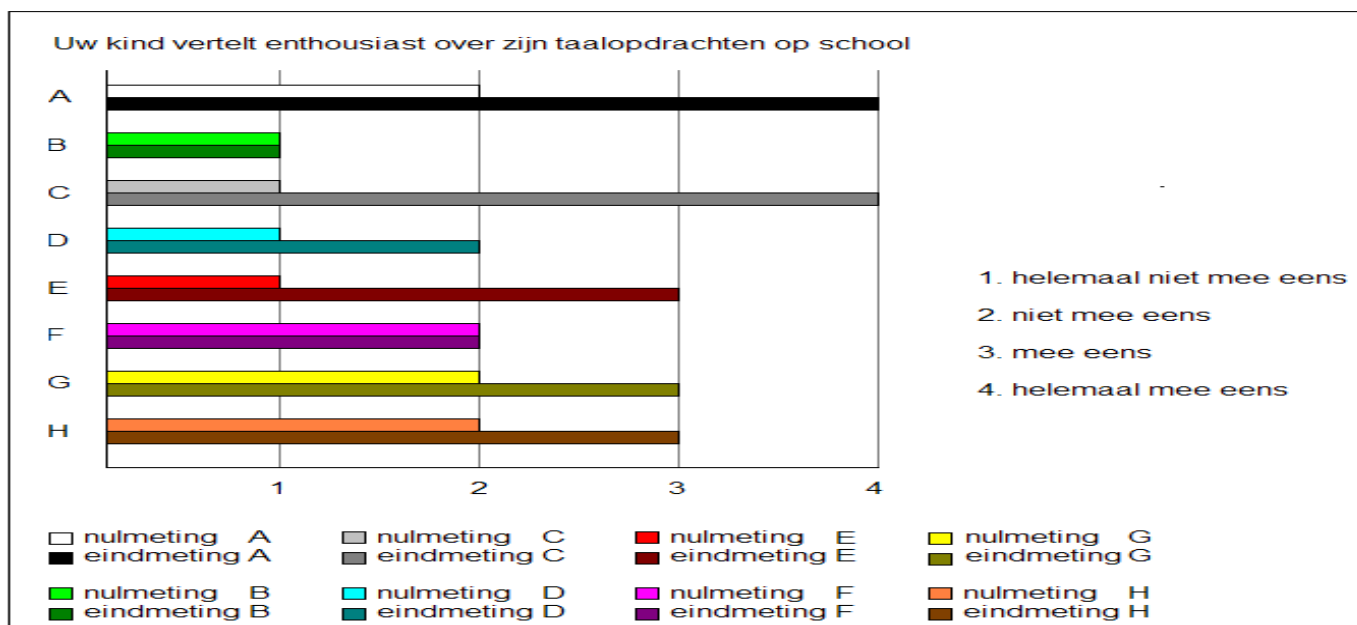

De leerlingen maken weinig tot geen fouten in hun taalopdrachten. Vijf leerlingen maakten voorheen al weinig tot geen fouten en dit is nu nog steeds het geval. Drie leerlingen zijn echter meer fouten gaan maken dan voorheen.

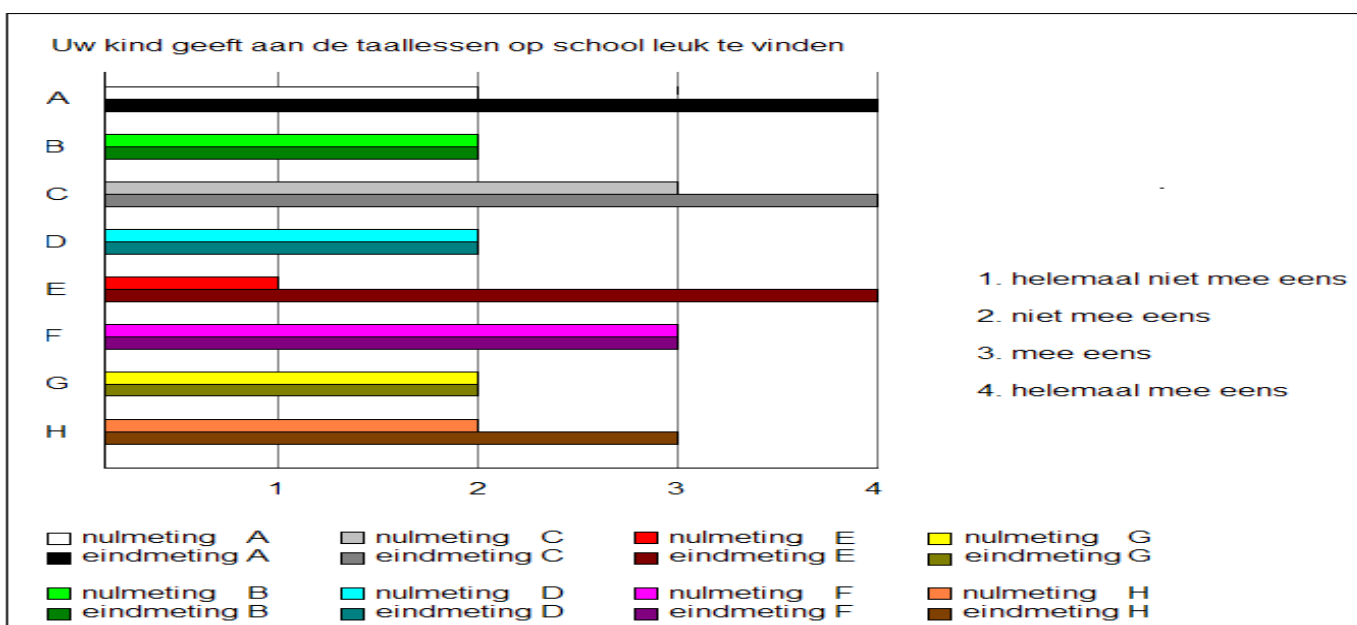

Drie leerlingen kwamen bijna nooit om hulp vragen en doen dat nu nog steeds niet. Drie andere leerlingen kom in tegenstelling tot voorheen nu wel soms om hulp vragen. Een leerling komt nu nog steeds soms om hulp vragen. Bij leerling G is de vraag naar hulp afgenomen. De groepsleerkrachten geven dus aan dat vijf leerlingen soms om hulp komen vragen. Opvallend is dat deze leerlingen zelf aangeven (bijna) nooit om hulp te vragen. Leerling H geeft in haar eindmeting aan dat ze wel eens om hulp vraagt, de groepsleerkrachten vullen hier in dat zij bijna nooit om hulp komt vragen.

§4.4 Resultaten vragenlijst ouders

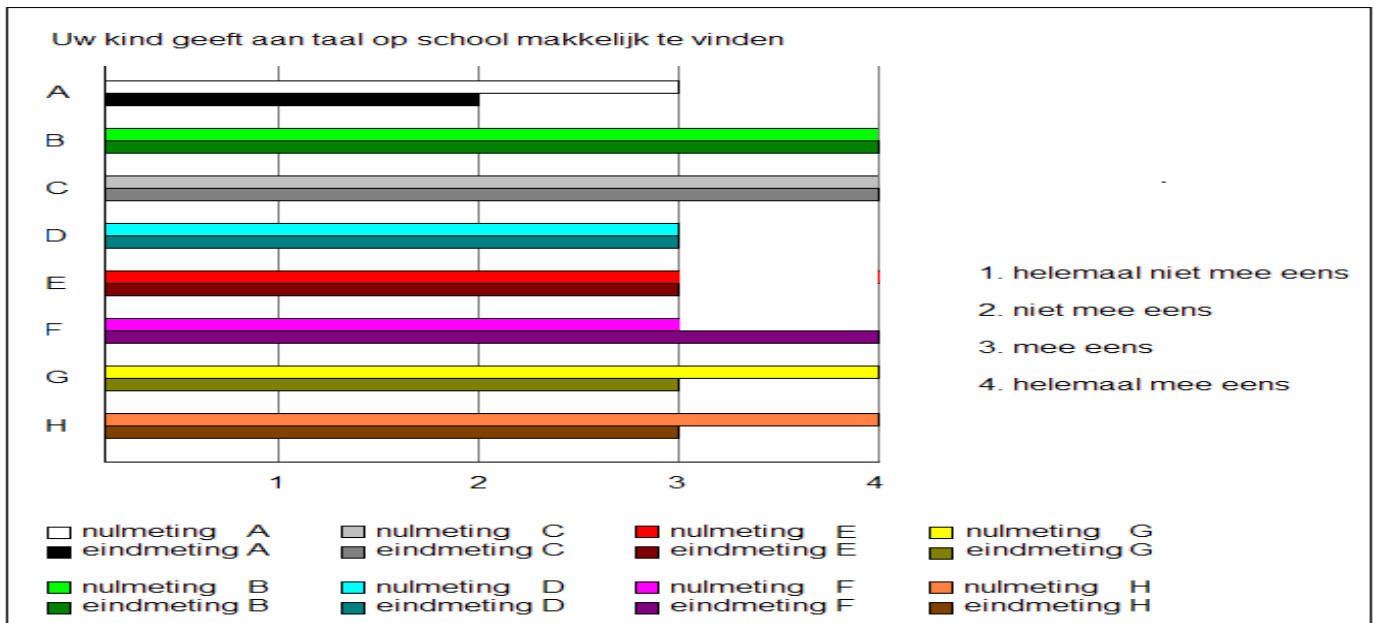

Uit de metingen van de ouders blijkt dat vijf van de acht leerlingen nu thuis wel enthousiast over de taalopdrachten spreken terwijl voorheen geen enkele leerling hier enthousiast over sprak. De drie andere leerlingen spraken thuis al niet enthousiast over de taallessen op school en doen dat nu nog steeds niet.

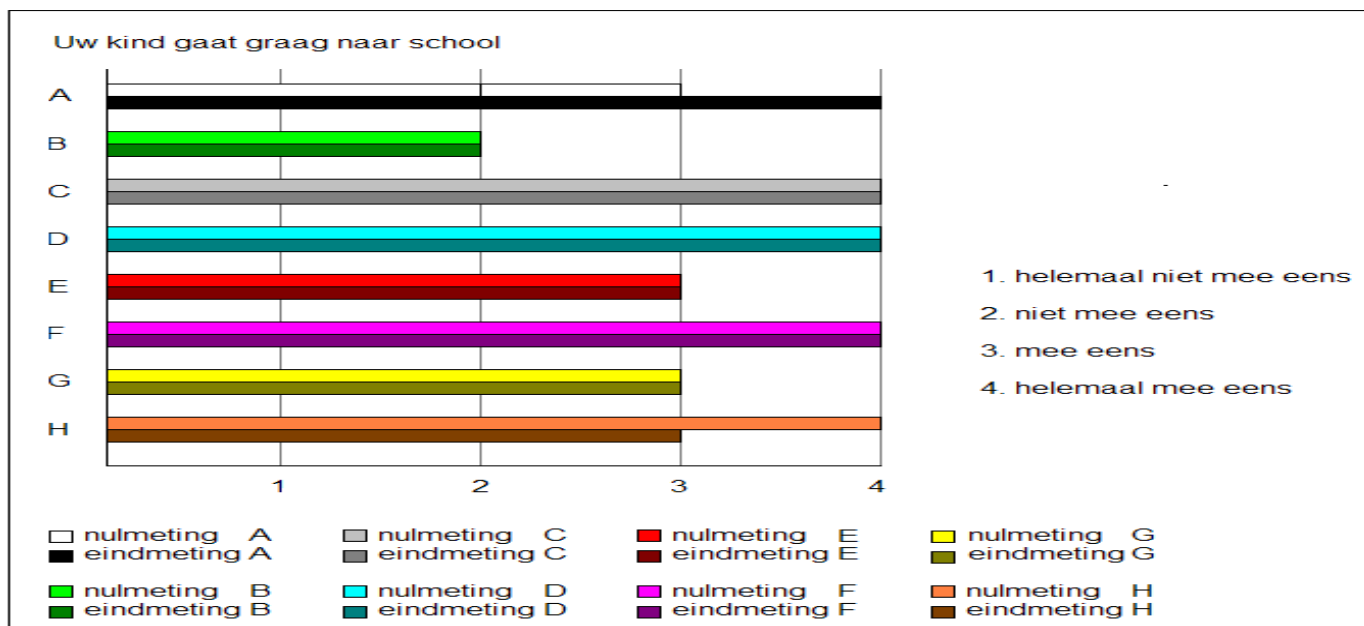

Ook geven vijf van de acht ouders aan dat hun zoon of dochter aangeeft de taallessen op school leuk te vinden. Van deze vijf ouders gaven er twee dit ook al tijdens de nulmeting aan. Eén ouder geeft echter aan dat haar dochter de taallessen op school nog steeds niet leuk vindt. Wel vindt ze de lessen nu iets leuker omdat de opdrachten iets moeilijker zijn. Zelf geeft ze in de eindmeting aan de taallessen op

school nu wel leuk te vinden. Verder geven zeven van de acht ouders aan dat hun zoon of dochter eigenlijk niets *niet* leuk vindt aan de taallessen. Eén ouder geeft aan dat haar dochter het samenwerken aan de opdrachten niet leuk vond omdat het samenwerken niet serieus genoeg verliep. Uit de metingen blijkt dus dat drie leerlingen thuis niet enthousiast over de taallessen praten en dus ook niet aangeven de taallessen op school leuk te vinden. De ouders van deze leerlingen plaatsen hierbij echter wel een opmerking. Ze geven aan dat hun zoon of dochter in het algemeen weinig over school vertelt. Toen ze er echter naar vroegen, gaven de leerlingen aan de taallessen op school wel leuk te vinden.

Op één leerling na geven alle leerlingen thuis aan de taalopdrachten nog steeds te makkelijk te vinden.

Uit de metingen blijkt ook dat zeven van de acht leerlingen graag naar school komen. Een leerling komt helaas nog steeds niet graag naar school. Opvallend is dat zes ouders aangeven dat hun zoon of dochter de taallessen op school makkelijk vindt maar bij de openvragen wel aangeven dat de opdrachten moeilijker zijn geworden. Eén ouder geeft hier echter een uitleg bij. Volgens haar dochter zijn de opdrachten iets moeilijker dan de opdrachten uit de reguliere methode Taal Actief maar nog steeds te gemakkelijk.

Wat vindt uw kind leuk aan de taallessen op school?

Nulmeting

- Een ouder geeft aan dat haar dochter de dictees leuk vindt.
- Een ouder geeft aan dat haar zoon het bespreken van een specifiek onderwerp of afbeelding leuk vindt.
- Vier ouders geven aan dat hun zoon of dochter eigenlijk niets leuk vindt aan de taallessen.
- Een ouder geeft aan dit niet te weten omdat haar zoon erg weinig over de taallessen vertelt.
- Een ouder heeft geen antwoord gegeven op deze vraag.

Eindmeting

- De ouder van lln. A geeft aan dat A eigenlijk alles leuk vindt, vooral de moeilijkheidsgraad.
- De ouder van lln. B geeft aan dat B de taallessen iets leuker vindt nu de opdrachten iets moeilijker zijn, maar dat ze de opdrachten eigenlijk nog steeds te gemakkelijk vindt.
- De ouder van lln. C geeft aan dat C de taallessen nu leuker vindt dan in het begin.
- De ouder van lln. D geeft aan dat D thuis niet veel vertelt over de taallessen en dat ze het daarom niet weet. De ouder geeft wel aan dat hij wel enthousiast zal zijn omdat hij anders wel iets verteld zou hebben.
- De ouder van lln. E geeft aan dat E de opdrachten leuk vindt en dat de opdrachten gelukkig iets moeilijker zijn dan de opdrachten uit Taal Actief.
- De ouder van lln. F geeft aan dat F de taallessen nu iets moeilijker en uitdagender vindt.
- De ouder van lln. G geeft aan dat G de opdrachten nu iets moeilijker vindt.
- De ouder van lln. H geeft aan dat de opdrachten haar dochter meer uitdaging bieden.

Wat vindt uw kind niet leuk aan de taallessen op school?

Nulmeting

- Een ouder geeft aan dat haar dochter de herhalingslessen niet leuk vindt.
- Vier ouders geven aan dat hun zoon of dochter de opdrachten te makkelijk vinden.
- Een van deze vier ouders geeft ook nog aan dat haar zoon het vervelend vindt om lang naar de instructie van de meneer te moeten luisteren.
- Een ouder geeft aan dit niet te weten omdat haar zoon erg weinig over de taallessen vertelt.
- Twee ouders hebben geen antwoord gegeven op deze vraag.

Eindmeting

- Zes van de acht ouders geven aan dat hun zoon of dochter niets *niet* leuk vindt.
- Een ouder geeft aan dat haar dochter de opdrachten nog steeds te makkelijk vindt.
- Een ouder geeft aan dat haar dochter het samenwerken niet leuk vond omdat de andere kinderen niet serieus genoeg samenwerkten.

Opmerkingen

Nulmeting

- Een ouder geeft aan het onderzoek een super initiatief te vinden.
- Twee ouders geven aan dat de opdrachten moeilijker mogen.
- Twee ouders geven aan dat hun zoon of dochter weinig vertelt over de taallessen.
- Drie ouders hebben geen opmerkingen genoteerd.

Eindmeting

- De ouder van ln. A geeft aan dat A de laatste tijd duidelijk plezier heeft op school. Taal is leuker geworden dan vroeger.
- De ouder van ln. D geeft aan dat D, toen ze er naar vroeg, wel aangaf de taallessen leuk te vinden.
- De ouder van ln. E geeft aan dat E. juf Nadine heel aardig vindt en dat ze goede uitleg geeft.
- De ouder van ln. F geeft aan dat F de lessen nu leuker vindt maar dat hij dit niet uit zichzelf vertelt, wel als ze er naar vraagt.
- De ouder van ln. H geeft aan dat H uit zichzelf weinig over school vertelt. Met gerichte vragen praat H wel. Ze geeft dan aan de taallessen leuk te vinden.

§4.5 Logboeken groepsleerkrachten

De groepsleerkrachten geven aan dat de leerlingen zeer enthousiast waren over de nieuwe manier van werken tijdens de taallessen. Ze vragen zich wel af hoe lang de leerlingen nog enthousiast zullen blijven. Nu is alles nog nieuw en zijn de leerlingen erg gemotiveerd. De groepsleerkrachten zijn bang dat deze motivatie afneemt zodra het 'nieuwe' ervan af is. Verder geven de groepsleerkrachten aan dat de leerlingen redelijk zelfstandig bezig zijn geweest aan de opdrachten en dat ze haast geen hulp nodig hadden. Ze hadden alleen hulp nodig bij het zoeken op internet naar de winnaar van de kinderjury prijs. De samenwerking tussen de leerlingen was wat minder. Niet iedereen werkte even serieus aan de samenwerkingsopdrachten en vaak werden de taken niet eerlijk verdeeld waardoor één iemand het werk deed. Tenslotte werkten een aantal leerlingen liever alleen aan de opdrachten.

Tijdens het compacten en verrijken van de taalmethode Taal Actief zijn de groepsleerkrachten wel tegen een aantal zaken aangelopen. Zo geven ze aan dat ze weinig tijd hadden om de leerlingen goed te kunnen begeleiden. Met name de groepsleerkrachten van groep 5B gaven aan weinig tijd te hebben doordat er veel zorgleerlingen in de klas zitten die ook veel begeleiding nodig hebben. Veel tijd om te evalueren met de kinderen was er ook niet doordat het dagprogramma telkens helemaal vol zat. Door het gebrek aan tijd was het ook moeilijk om een vinger aan de pols te houden. Naast een gebrek aan tijd was er ook een gebrek aan ruimte en computers. Een aantal opdrachten konden de leerlingen in de klas maken maar bij veel opdrachten moesten de leerlingen samenwerken en hadden ze computers nodig. Iedere groep heeft op de gang vier computers staan en op de eerste verdieping zijn twee tussenruimtes (Lege lokalen met vier tafels en stoelen). Vaak waren alle computers en de extra lokalen bezet door andere leerlingen of docenten. De leerlingen zochten dan vaak een andere plek (bijvoorbeeld de koffiekamer). Dit gaven zij echter niet altijd door aan de groepsleerkracht waardoor deze op zoek

moest gaan naar de leerlingen. Wanneer de leerlingen de computers wel tot hun beschikking hadden, waren er vaak ook andere leerlingen aan het werk waardoor het vaak onrustig was op de gang. Een groepsleerkracht liep nog tegen een ander probleem aan. De andere leerlingen in zijn groep vroegen zich af waarom zij niet met “zo’n boekje” op de gang mochten werken. Ondanks een verklaring van de groepsleerkracht bleven de leerlingen dit oneerlijk vinden. Tenslotte geven de groepsleerkrachten in het logboek aan dat ze zich niet altijd strikt aan het routeboekje hebben gehouden. Zij vonden dat een aantal lessen toch ook door de plusleerlingen gevolgd moesten worden omdat ze vonden dat deze leerlingen bepaalde oefenstof en/of herhalingsstof toch nodig hadden.

§4.6 Logboek leerlingen

De leerlingen geven allemaal aan dat ze het verrijkingsmateriaal leuker vinden omdat de opdrachten iets moeilijker zijn dan de opdrachten uit de reguliere taalmethode Taal Actief. Hoewel ze de opdrachten moeilijker vonden hebben ze weinig hulp nodig gehad. Ze geven in het logboek dan ook aan dat ze niets echt moeilijk vonden. Alleen het zoeken op internet naar de winnaar van de kinderjury prijs bracht moeilijkheden met zich mee. Daarbij hadden ze mijn hulp ingeschakeld. Het samenwerken ging volgens de meeste leerlingen goed, twee leerlingen gaven echter in hun logboek aan dat het samenwerken niet altijd serieus verliep. Wat er dan precies wel en niet goed ging tijdens het samenwerken wordt niet vermeld. Ook bij navraag konden de leerlingen dit moeilijk aangeven. Eén leerling gaf aan dat “iedereen iets kon doen”. Hun eigen aandeel in de samenwerking konden ze weer wel goed aangeven.

§4.7 Resultaten verrijkingsstof

Ik heb het werk van de leerlingen beoordeeld aan de hand van de aandachtspunten beschreven in de handleiding. De leerlingen hebben de opdrachten voldoende gemaakt, alleen probeerden ze zich er aan het begin gemakkelijk vanaf te maken. Bijvoorbeeld bij de opdracht waarbij de criteria van een goed boek genoemd moest worden, gaven de leerlingen antwoorden als: spannend, leuk en grappig. Ik heb de leerlingen er toen op gewezen dat ze moesten antwoorden in volledige zinnen. Daarnaast gaf ik aan dat ze ook moesten uitleggen wat ‘spannend’ of “leuk” voor hen inhoud. De opdrachten waarbij enige creativiteit vereist werd, zijn minder goed gemaakt. Ook hier had ik het idee dat ze zich er snel vanaf gemaakt hadden. De antwoorden waren vrij kort en gaven het idee dat er niet heel erg lang over nagedacht was. Hier had ik dus meer van de leerlingen verwacht. Van zes leerlingen mocht ook meer van de netheid worden verwacht. Zij schreven soms erg slordig.

§4.8 Resultaten methodetoets

De afgelopen zes weken zijn er een aantal oefen- en herhalingslessen uit de reguliere taalmethode geschrapt. Om te kijken of de plusleerlingen toch de gestelde doelen van de taalmethode bereikt hebben, heb ik de resultaten van de methodetoetsen bekeken. Alle leerlingen hebben de gestelde doelen bereikt. Zie onderstaande tabel.

Naam	Resultaat
Leerling A	goed
Leerling B	goed
Leerling C	goed
Leerling D	goed
Leerling E	goed
Leerling F	ruim voldoende
Leerling G	goed
Leerling H	goed

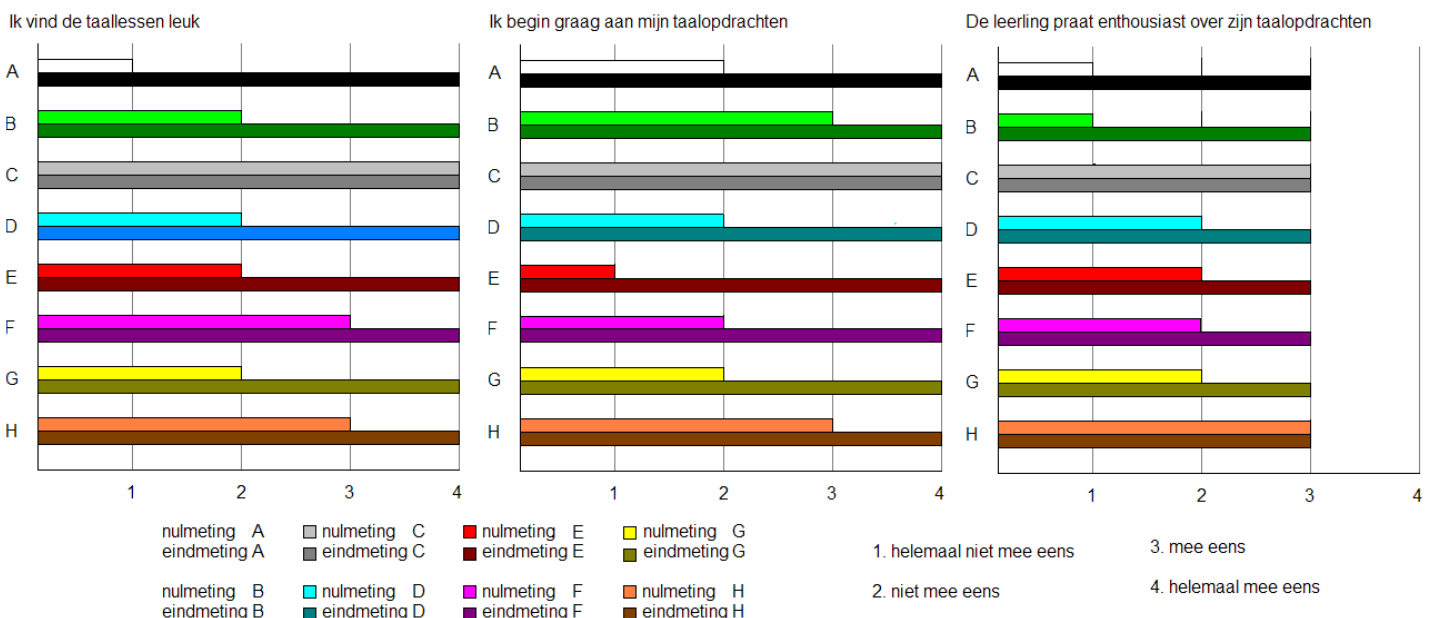
Hoofdstuk 5 Conclusie

§5.1 Inleiding

Aan de hand van de data-analyse en de resultaten van de nul- en eindmeting zal ik in dit hoofdstuk een conclusie trekken waarmee ik een antwoord geef op mijn onderzoeksvraag: Beïnvloedt het compacten en verrijken van de taalmethode *Taal Actief* de motivatie van de acht plusleerlingen uit de groepen 5 t.o.v. taal? Ook zal ik in dit hoofdstuk een aanbeveling doen.

§5.2 Motivatie vergroten doormiddel van compacten en verrijken

Stevens (1997) geeft aan dat er voldaan moet worden aan de motivationele behoeftedimensies van leerlingen om de motivatie bij de leerlingen te vergroten. Deze behoeftes aan relatie, competentie en autonomie kunnen volgens Stevens (1997) beïnvloed worden door aanpassingen in het onderwijsaanbod. Uit mijn onderzoek blijkt inderdaad dat de motivatie van de leerlingen is toegenomen door een aanpassing in het onderwijsaanbod, in dit geval het compacten en verrijken van de taalmethode *Taal Actief*. Alle acht leerlingen uit de onderzoeksgroep geven bij de eindmeting, in tegenstelling tot de nulmeting, aan de taallessen op school nu wel leuk te vinden. Twee van deze leerlingen vonden de taallessen al leuk maar geven in de eindmeting aan dat ze de taallessen nu nog leuker vinden. Ook beginnen de leerlingen nu graag aan hun taalopdrachten. Uit dit gegeven blijkt ook dat de motivatie is toegenomen aangezien motivatie de innerlijke gesteldheid is, die iemand ertoe brengt bepaalde activiteiten te verrichten of juist na te laten. (Blaak et al., 1981). Tenslotte praten de leerlingen nu enthousiaster over de taallessen op school dan voorheen. Thuis praten ze wat minder enthousiast over de taallessen maar wanneer er naar gevraagd wordt geven ze aan de deze wel leuk te vinden. Het compacten en verrijken van de taalmethode heeft dus wel degelijk de motivatie van de plusleerlingen beïnvloed. De motivatie is hierdoor namelijk toegenomen. Uit dit onderzoek blijkt ook dat de leerlingen die de stof al beheersen, zoals beschreven in de richtlijnen van SLO voor het compacten van een taalmethode, inderdaad minder uitleg, oefening en herhaling nodig hebben dan in de reguliere taalmethoden wordt aangeboden. Gedurende zes weken zijn er een aantal oefen- en herhalingslessen uit de reguliere taalmethode *Taal Actief* geschrapt en toch hebben alle leerlingen uit de onderzoeksgroep de doelen die in de methode gesteld worden, behaald.

§5.3 Tijd en ruimte

Uit het logboek van de groepsleerkrachten blijkt dat ze te weinig tijd hadden om de plusleerlingen goed te kunnen begeleiden en samen met hen het werk te evalueren. Één leerling gaf ook in haar logboek aan dat ze het vervelend vond dat de meneer of juffrouw niet altijd beschikbaar was. De groepsleerkrachten van groep 5B geven tijdens het evaluatiegesprek aan dat het gebrek aan tijd voor een groot deel te maken heeft met de samenstelling van de groep. Groep 5B heeft namelijk veel zorgleerlingen die veel sturing en begeleiding nodig hebben. Daardoor blijft er minder tijd over voor de begeleiding van de plusleerlingen. En ook zij hebben begeleiding nodig, ook al kunnen zij redelijk zelfstandig werken.

Op deze school, met deze leerlingen en met deze groepsleerkrachten blijkt dus dat het lastig is om zowel de zorgleerlingen, de plusleerlingen én de overige leerlingen goed te begeleiden. Om plusleerlingen zo goed mogelijk te kunnen begeleiden zou je eigenlijk een klas moeten hebben met weinig tot geen zorgleerlingen en leerlingen die goed zelfstandig kunnen werken. Of er moet een extra hand in de klas zijn zoals bijvoorbeeld een stagiaire of onderwijsassistente.

Hiermee wil ik niet zeggen dat compacten en verrijken in een klas met zorgleerlingen niet kan. Wel maakt dit het een stuk moeilijker en vraagt het veel van de organisatorische kwaliteiten van de leerkracht.

Naast het gebrek aan tijd was er ook een gebrek aan ruimte. De leerlingen konden een groot deel van de opdrachten niet in de klas maken omdat bepaalde opdrachten samenwerking en/of computers vereisten. De computers op de gang en de twee tussenruimtes waren vaak al bezet door andere leerlingen. Om de plusleerlingen de mogelijkheid te geven hun verrijkingstaken zo goed mogelijk uit te laten voeren, zijn er dus voldoende computers en beschikbare ruimtes nodig.

§5.4 Verrijkingsmateriaal

Hoewel het leerstofpakket “Slimme Taal” voldoet aan de criteria voor verrijkingsmateriaal en dus een hoge mate van complexiteit heeft, geven de leerlingen aan dat ze de opdrachten niet moeilijk vinden. Aan de hand van aandachtspunten beschreven in de handleiding heb ik het werk van de leerlingen inderdaad met een voldoende beoordeeld. De leerstof deed ook een beroep op de creativiteit en de samenwerkingsvaardigheden van de leerlingen. Met name het samenwerken ging niet altijd goed. Drie leerlingen werkten liever alleen dan samen en sloten zich af van de groep. Zij moesten er steeds op gewezen worden dat sommige opdrachten nou eenmaal samenwerking vereisen. De leerlingen die wel samenwerkten, verdeelden de taken niet altijd even eerlijk of zelfs helemaal niet. Soms nam één leerling de taak op zich en schreef de ander naderhand de antwoorden op. Dit gebeurde met name bij opdrachten waarbij iets op internet moest worden opgezocht.

§5.5 Resultaten soortgelijk onderzoek

Een jaar geleden heeft D. Poel, een studente aan Masteropleiding SEN, ook een onderzoek uitgevoerd om te kijken of de motivatie van leerlingen voor het vak taal beïnvloed kan worden door de lesstof te compacten en te verrijken. Haar onderzoek gaf zij de titel *Motiveert verrijkend taalonderwijs*. Uit haar onderzoek blijkt ook dat de motivatie van de leerlingen ten opzichte van taal is toegenomen door de taalmethode te compacten en verrijken. De leerlingen waren enthousiast over de opdrachten en begonnen er met meer enthousiasme aan.

Net als de leerlingen uit mijn onderzoeksgroep vertelden de leerlingen thuis minder enthousiast over de taallessen. Opvallend is dat er in dit onderzoek niet gesproken wordt over tijdgebrek. De groepsleerkracht van deze groep heeft wekelijks met de leerlingen kunnen evalueren en heeft de leerlingen blijkbaar dus ook goed kunnen begeleiden.

§5.6 Methodiek

Voor mijn onderzoek koos ik de vragenlijst als onderzoeksmethode. Kallenberg (2007) geeft aan dat het verstandig is om eerst een vooronderzoek te doen naar de kwaliteit van de vragen. Daarom heb ik mijn vragenlijsten van tevoren opgestuurd naar mijn onderzoeksbegeleider, mijn coach en twee critical friends. Met hun feedback heb ik de validiteit van de vragenlijsten kunnen vergroten. Ik was tamelijk laat met het opsturen van de vragenlijsten en had daarom de vragenlijsten al afgenomen voordat ik de feedback van mijn onderzoeksbegeleider terug had. Hij gaf aan dat drie vragen geen duidelijk beeld gaven over de motivatie van de leerlingen. De vraag over de tijd vergeten tijdens de taallessen geeft bijvoorbeeld niet aan waarom een leerlingen de tijd vergeet. Komt dat doordat de opdrachten zo leuk zijn of heeft dit een andere reden? Ook de vraag over het beginnen aan de taalopdrachten geeft niet aan waarom de leerling moeite heeft om te beginnen. Vindt hij het moeilijk omdat de instructie niet duidelijk is of is de motivatie er niet? Tenslotte de vraag over het stoppen aan het einde van de les. Deze geeft niet aan waarom de leerling hier moeite mee heeft. Lukt het stoppen niet omdat de opdrachten zo leuk zijn en hij graag door wilt werken of heeft hij vaak niet in de gaten dat het tijd is om te stoppen? Gelukkig had ik de vragenlijsten bij de leerlingen mondeling afgenomen en had ik de vragenlijst voor de groepsleerkrachten van te voren met hen doorgenomen. Hierdoor was het voor hen wel duidelijk wat er met de vragen bedoeld werd. Bij de vraag over de tijd vergeten gaf ik ook extra uitleg: "Soms dan vind ik iets zo leuk, dat ik de tijd helemaal vergeet. En soms vind ik iets zo saai dat ik telkens naar de klok kijk en mij afvraag hoe lang ik nog moet. Heb jij bij de taallessen wel eens dat je de tijd vergeet omdat je het zo leuk vindt?" Hierdoor was het voor de leerlingen duidelijk wat ik met de vraag bedoelde. De eerste drie vragen uit de vragenlijst van de ouders zou ik de volgende keer aanpassen. Nu gaven zij een vertekend beeld. Drie ouders gaven namelijk bij de eindmeting aan dat hun zoon of dochter thuis nog steeds niet enthousiast over de taallessen spreekt en dat hij of zij ook niet aangeeft de taallessen nu wel leuk te vinden. Bij de opmerkingen noteren zij echter dat wanneer ze er naar vragen, de leerlingen wel aangeven de taallessen leuk te vinden. Dat de leerlingen thuis niet enthousiast over de taallessen vertellen en ook niet aangeven de taallessen leuk te vinden, wil dus niet zeggen dat ze de taallessen niet leuk vinden. Niet iedereen praat thuis veel over school. Daarom zou ik bij een volgende meting de

eerste drie vragen aanpassen naar: Uw kind is enthousiast over de taalopdrachten op school; Uw kind vindt taal op school makkelijk; Uw kind vindt de taallessen op school leuk.

§5.7 Aanbevelingen

Om te zorgen dat de leerlingen gemotiveerd blijven moet er voldaan worden aan de motivationele behoeftes van de leerlingen (Stevens, 1997). Een van deze motivationele behoeftes is de behoefte aan competentie. Een relevant onderwijsaanbod met passende uitdaging en ondersteuning zorgt ervoor dat er tegemoet wordt gekomen aan deze behoefte. Uit de resultaten van de nulmeting blijkt dat de leerlingen de opdrachten uit de taalmethode Taal Actief te makkelijk vinden en zich dus niet uitgedaagd voelen. De eindmeting geeft aan dat de leerlingen nu wel enthousiast zijn over de taallessen. Daarom raad ik aan om verder te gaan met het compacten en verrijken van de taalmethode met behulp van de routeboekjes van het Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling. Het leerstofpakket “Slimme Taal” van SLO heeft ook verrijkingsmateriaal voor de groepen 3, 4 en 6 t/m 8 dus het compacten en verrijken kan ook in de andere groepen worden geïntroduceerd. Het pakket heeft slechts twee thema’s (“Kindliteratuur” en “Kranten en tijdschriften”). Ik raad daarom aan om verder op zoek te gaan naar meer verrijkingsmateriaal. Bij het zoeken naar geschikt verrijkingsmateriaal kan gebruik worden gemaakt van de criteria benoemd in paragraaf 2.3. De begeleiding van deze leerlingen bij het maken van de verrijkingstaken is erg belangrijk. Om te zorgen voor een juiste begeleiding moet hier tijd voor ingeroosterd worden.

Iedere groep heeft op de gang vier computers ter beschikking. Om ervoor te zorgen dat deze vier computers tijdens de taallessen ook daadwerkelijk beschikbaar zijn, moeten er duidelijke afspraken worden gemaakt. Zo zou er bijvoorbeeld afgesproken kunnen worden dat iedere groep in principe aan zijn eigen vier computers werkt. Leerlingen mogen alleen aan andere computers van andere groepen werken wanneer deze niet bezet zijn. Het probleem met de twee tussenruimtes zou opgelost kunnen worden met een soort rooster waarop docenten kunnen invullen wanneer zij de tussenruimte(s) tot hun beschikking willen hebben. Zij reserveren dan als ware de tussenruimte(s). Hierdoor zijn de leerlingen verzekerd van een plek achter de computer of in een tussenruimte.

Tenslotte zou er een vervolg onderzoek gedaan kunnen worden, om te onderzoeken hoe je de taallessen zo kunt organiseren zodat alle leerlingen de begeleiding krijgen die ze nodig hebben en verdienen.

Hoofdstuk 6 Evaluatie

§6.1 Evaluatie onderzoek

Mijn onderzoek is moeilijk op gang gekomen. Ik wist al redelijk snel een onderwerp voor mijn onderzoek: plusleerlingen. Wat ik precies wilde onderzoeken, wist ik echter nog niet. Op mijn praktijkschool sloot ik mij daarom aan bij de werkgroep die richting probeerde te geven aan de definitie 'plusleerling'. In deze werkgroep probeerden we samen een passend onderwijsaanbod voor deze leerlingen te realiseren. Samen met de teammanager besloot ik dat een onderzoek naar passend rekenonderwijs voor deze leerlingen goed zou aansluiten bij de vraag van de school. Bij het inventariseren van de rekenmaterialen kwamen we er al snel achter dat er genoeg verrijkingsmateriaal op school aanwezig was maar dat we daar haast geen gebruik van maakten. Een passend onderwijsaanbod op het gebied van rekenen was dan ook snel gerealiseerd. Ik besloot mij daarom op het taalonderwijs te richten, op dit gebied was er namelijk nog geen passend onderwijsaanbod. Wat ik precies wilde gaan onderzoeken wist ik nog steeds niet, ik wist alleen dat ik iets wilde met taal en motivatie. Ik ben toen in gesprek gegaan met mijn coach. Samen kwamen we op het idee om de reguliere taalmethode te compacten en te verrijken om te kijken of dit de motivatie van de plusleerlingen zou kunnen verhogen. Eindelijk had ik mijn onderzoeksvraag: Beïnvloedt het compacten en verrijken van de taalmethode Taal Actief de motivatie van de acht plusleerlingen uit de groepen 5 t.o.v. taal? Het formuleren van een concrete onderzoeksvraag vond ik persoonlijk dus erg lastig. Gelukkig is de rest van mijn onderzoek soepel verlopen. Zowel de nul- als de eindmetingen kreeg ik, op één enkele na, binnen een week terug. De meeste ouders waren dan ook erg betrokken bij mijn onderzoek en vonden het fijn dat er eindelijk iets gebeurde om hun zoon of dochter meer uitdaging te bieden. Ik had het geluk dat ik de vragenlijsten van een eerder onderzoek, uitgevoerd door D. Poel (2011), als voorbeeld heb kunnen gebruiken. Ik hoefde dus geen complete vragenlijsten meer te ontwerpen. Achteraf bleek wel dat niet alle vragen concrete antwoorden gaven over de motivatie van de leerlingen. Wanneer een leerling bijvoorbeeld aangeeft tijdens de taallessen wel eens de tijd te vergeten, weet je nog niet waardoor dit komt. Gelukkig heb ik vragenlijsten bij de leerlingen mondeling afgenomen en heb ik de vragenlijst van de groepsleerkrachten vooraf met de groepsleerkrachten doorgenomen. Daardoor kan ik er toch van uit gaan dat iedereen de vragen goed begrepen heeft. Bij een volgend onderzoek zou ik dus een aantal vragen aanpassen. (Zie paragraaf 5.6 Methodiek) Het analyseren van de vragenlijsten nam veel tijd in beslag. Ik kan absoluut niet overweg met Excel en moest daarom alle grafieken in Paint maken. Omdat ik nooit met Excel werk, ging ik de resultaten van de nulmeting automatisch met Paint maken. Ik dacht niet eens na over Excel. Mijn onderzoeksbegeleider gaf toen aan dat ik veel gemakkelijker tabellen zou kunnen maken met Excel. Ik had toen iemand kunnen vragen om mij te wijzen hoe je tabellen in Excel maakt, maar ik besloot dat ik al veel werk had gestoken in de grafieken met Paint en dat ik de eindmeting dus net zo goed ook in Paint kon afmaken. Nadat ik de resultaten geanalyseerd had, moest ik een conclusie gaan schrijven. Ik vond het lastig om deze te schrijven zonder in herhaling te vallen. De conclusie trekken aan de hand van de resultaten was op zich geen probleem.

Ik heb het uitvoeren van dit onderzoek als aangenaam en leerzaam ervaren. Wel bracht de langzame start van het onderzoek de nodige stress met zich mee. Om me heen zag ik dat iedereen (naar mijn idee) op een gegeven moment al volop met het onderzoek bezig was, terwijl ik nog niet eens een concrete onderzoeksvraag had. Hierdoor voelde ik wel een enorme tijdsdruk. Zodra ik echter mijn onderzoeksvraag geformuleerd had, verliep alles prima. Tijdens het onderzoek ben ik er achter gekomen dat de planning die je vooraf maakt, niet altijd in de praktijk te realiseren is. Ik had namelijk een planning gemaakt van zes weken waarin ik precies aangaf welke lessen van de taalmethode op welke dagen gemaakt moesten worden. Hierbij had ik al rekening gehouden met enkele vrije dagen. Deze planning had ik ook aan de groepsleerkrachten gegeven. Als zij zich aan deze planning zouden houden, zouden binnen zes weken twee thema's zijn behandeld en getoetst. In de praktijk bleek de planning echter niet haalbaar. Zo kwam er tijdens twee taallessen de biebbus langs waardoor er maar één les behandeld werd i.p.v. de twee lessen die eigenlijk in de planning stonden. Ook kwam het wel eens voor dat er twee lessen gepland waren maar dat de groepsleerkrachten maar één les behandelde omdat deze blijkbaar meer tijd in beslag nam. Een groepsleerkracht gaf zelfs van te voren al aan dat hij zich niet aan de planning kon houden omdat hij anders in de laatste weken van het schooljaar in de problemen zou komen. Hij startte namelijk met thema 9 en als hij thema 10 (het laatste thema) ook helemaal zou behandelen binnen die zes weken, zou hij de laatste weken geen programma meer hebben. I.p.v. van twee is er nu dus maar één thema getoetst. Voor het doel van mijn onderzoek was dit echter geen groot probleem. De motivatie viel tenslotte nog steeds te meten. Voor de plusleerlingen had dit ook geen consequenties want zij konden gewoon verder werken met het routeboekje.

§6.2 Evaluatie eigen handelen en leerproces

Door de leer- en onderzoekslijn (module GLRT05) heb ik geleerd een praktijkonderzoek uit te voeren en hierover een adequate rapportage te schrijven. Ik kan een geschikte onderzoeksmethode kiezen voor dataverzameling en analyse en ik kan omgaan met validiteit en betrouwbaarheid. Wel wil ik nog graag leren hoe ik onderzoeksuitkomsten in Excel kan verwerken. Nu heb ik de resultaten in grafieken verwerkt m.b.v. Paint. Het nadeel van Paint is dat het ontzettend veel tijd in beslag neemt.

Zoals gezegd heb ik het uitvoeren van het onderzoek als aangenaam en leerzaam ervaren. In combinatie met de andere negen modules vond ik het echter wel een hele opgave. Iedere maand moest een module worden afgerond en tussendoor moest ik werken aan mijn onderzoek. Ik moest mijn tijd dus goed inplannen en in het begin had ik daar nogal wat moeite mee. Ik had wel een planning gemaakt maar daar hield ik mij niet strikt genoeg aan. Ik werkte voornamelijk aan mijn toetsingen omdat die als eerste af moesten en schoof het werk voor mijn onderzoek telkens voor me uit. Begin januari besepte ik dat dit niet de juiste manier van werken was. Ik heb toen een nieuwe planning gemaakt en dwong mezelf om me aan deze planning te houden. Bij mijn volgende onderzoeken zal ik dus vanaf het begin beter moeten gaan plannen. Want volgende onderzoeken zullen er komen!

Het uitvoeren van dit praktijkonderzoek heeft veel invloed gehad op mijn professionele ontwikkeling. Naast het feit dat ik nu weet hoe ik een praktijkonderzoek moet uitvoeren, weet ik nu ook wat ik kan doen om leerlingen, die zich niet uitgedaagd voelen, weer te motiveren. Ik heb ervaring opgedaan met compacten en verrijken en weet met welke zaken ik rekening moet houden. Zo heb ik geleerd dat plusleerlingen, net als alle andere leerlingen, ook begeleiding nodig hebben en dat deze begeleiding structureel moet worden ingeroosterd. Door het bestuderen van de theorie over compacten en verrijken weet ik nu welke lessen wel en niet uit de reguliere methode geschrapt kunnen worden en aan welke criteria verrijkingsmateriaal hoort te voldoen.

Tenslotte heeft het uitvoeren van het onderzoek ervoor gezorgd dat mijn zelfvertrouwen is gegroeid. Door mijn onderzoek is de motivatie van de plusleerlingen t.o.v. taal toegenomen! Voor mij is dit de belangrijkste opbrengst van mijn onderzoek.

Literatuurlijst

Blaak, A., Kersten, W.W., Langedijk, P.L. & Verkoeyen C.M.R. (1981) *Motivatie*. B.v. Uitgeverij Nijgh & Van Ditmar: 's Gravenhage

Janson, D. (2003) *Mogelijkheden voor kinderen met beperkingen*. HBuitgevers: Baarn

Kallenberg, T., Koster, B., Onstenk, J. & Scheepsema, W. (2007). *Ontwikkeling door onderzoek. Een handreiking voor leraren*. Eerste druk, zesde oplage, 2010. Baarn/Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff.

Ryan & Deci (2000) *Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being*. American Psychologist, 55, 68-78

Stevens, L. (1997). *Overdenken en doen*. Procesmanagement Primair Onderwijs: Den Haag

Internetbronnen:

Poel, D (2011) *Motiveert verrijkend taalonderwijs?* Verkregen op 15-11-2011 via <http://hbo-kennisbank.uvt.nl/cgi/fontys/show.cgi?fid=7901>

Gents (z.d.) *Wat is motivatie?* Verkregen op 13-02-2012 via <http://www.zelfontplooiing.nl/motivatie.htm>

Rijksoverheid (z.d.) *Wat is de overheid van plan met het passend onderwijs aan leerlingen met een zorgbehoefte?* Verkregen op 25-01-2012 via <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/vraag-en-antwoord/wat-is-de-overheid-van-plan-met-het-passend-onderwijs-aan-leerlingen-met-een-zorgbehoefte.html>

Wikipedia (z.d.) *Triangulatie*. Verkregen op 15-01-2012 via <http://wiki.uva.nl/kwamcowiki/index.php/Triangulatie>

Bijlage 1 Logboek leerlingen

Datum:
Hoofdstuk:
Wat vond je van de opdrachten?
- Welke opdracht(en) heb je samen met iemand anders gemaakt? Met wie? - Hoe ging dat? Wat heb jij gedaan?
- Had je bij het maken van de opdrachten hulp nodig? ja/nee - Bij welke opdrachten had je hulp nodig? Wat vond je moeilijk? - Wie heeft jou toen geholpen?
Over welke opdracht(en) ben je heel tevreden?
Wat had nog beter gekund?

Bijlage 2 Logboek groepsleerkrachten

Datum:

Hoofdstuk:

Hadden de leerlingen tijdens het maken van de opdrachten hulp van jou nodig?
Zo ja, waar heb je ze mee geholpen?

Hebben de leerlingen samengewerkt?
Zo ja, hoe ging dat?

Heb je de leerlingen gecorrigeerd? Zo ja waarom?

Heb je de opdracht geëvalueerd met de leerlingen?

Heb je op of aanmerkingen?

Bijlage 3 Evaluerend gesprek groepsleerkrachten

- Hoe hebben de leerlingen het compacten en verrijken ervaren?
- Wat vonden de leerlingen van de verrijkingsopdrachten?
- Hoe is het werken met de verrijkingsopdrachten verlopen?
- Tegen welke moeilijkheden liepen de leerlingen aan en hoe hebben ze dit opgelost?
- Tegen welke problemen liepen jullie aan?
- Wat viel er zowel in positieve als negatieve zin op?

Bijlage 4 Vragenlijst leerlingen

Naam:

Datum:

1. Ik vind de taallessen leuk
- ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens

2. Ik voel me tijdens de taallessen

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

3. Ik vind de methode Taal actief leuk
- ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
4. Ik vind de opdrachten uit Taal actief makkelijk
- ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
5. Ik heb hulp van de meneer/juffrouw nodig
- ☐ vaak
 - ☐ soms
 - ☐ (bijna) nooit
6. Ik begin graag aan mijn taalopdrachten
- ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
7. Ik vergeet de tijd wanneer ik met mijn taalwerk bezig ben
- ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
8. Ik maak mijn taalopdrachten zo goed mogelijk
- ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens

o mee eens
o helemaal mee eens

9. Wat vind je leuk aan de taallessen?

10. Wat vind je niet leuk aan de taallessen?

11. Waar loop je tegen aan tijdens de taallessen? Wat vind je moeilijk?

Bijlage 5 Vragenlijst groepsleerkrachten

Naam:

Datum:

1. De leerling heeft moeite om te beginnen aan zijn taalopdrachten
 - ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
2. De leerling vindt het moeilijk om aan het einde van de les te stoppen met zijn taalwerk. Wilt graag doorwerken.
 - ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
3. De leerling praat enthousiast over zijn taalopdrachten
 - ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
4. De leerling werkt geconcentreerd aan zijn taalopdrachten
 - ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
5. De leerling werkt nauwkeurig aan zijn taalopdrachten
 - ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
6. De leerling maakt weinig tot geen fouten in zijn taalopdrachten.
 - ☐ helemaal niet mee eens
 - ☐ niet mee eens
 - ☐ mee eens
 - ☐ helemaal mee eens
7. De leerling vraagt om hulp als hij een taalopdracht.
 - ☐ vaak
 - ☐ soms
 - ☐ (bijna) nooit

Bijlage 6 Vragenlijst ouders

Naam:

Datum:

1. Uw kind vertelt enthousiast over zijn taalopdrachten op school

☐ helemaal niet mee eens

☐ niet mee eens

☐ mee eens

☐ helemaal mee eens

2. Uw kind geeft aan taal op school makkelijk te vinden

☐ helemaal niet mee eens

☐ niet mee eens

☐ mee eens

☐ helemaal mee eens

3. Uw kind geeft aan de taallessen op school leuk te vinden

☐ helemaal niet mee eens

☐ niet mee eens

☐ mee eens

☐ helemaal mee eens

4. Uw kind gaat graag naar school

☐ helemaal niet mee eens

☐ niet mee eens

☐ mee eens

☐ helemaal mee eens

5. Wat vindt uw kind leuk aan de taallessen op school?

6. Wat vindt uw kind niet leuk aan de taallessen op school?

7. Hier kunt u eventueel opmerkingen noteren.

Bijlage 7. Aanpassingen vragenlijsten

Vragenlijst leerlingen	
Toegevoegd	
<i>Ik vind de taallessen leuk.</i>	Ik wil weten wat de lln. van de taallessen op school vinden.
<i>Ik voel me tijdens de taallessen...</i>	Ik wil weten hoe de lln. zich tijdens de taallessen voelen.
<i>Ik vind de methode Taal Actief leuk.</i>	Ik wil weten wat de lln. van de methode Taal Actief vinden.
<i>Wat vindt je leuk aan de taallessen?</i>	Geeft mij inzicht in wat de lln. leuk vinden aan de taallessen.
<i>Wat vindt je niet leuk aan de taallessen?</i>	Geeft mij inzicht in wat de lln. niet leuk vinden aan de taallessen.
<i>Waar loop je tegen aan tijdens de taallessen? Wat vind je moeilijk?</i>	Geeft aan waar ik rekening mee moet houden.
Aangepast	
<i>Ik vind taal moeilijk</i>	Deze vraag heb ik aangepast naar: <i>Ik vind de opdrachten uit Taal Actief makkelijk.</i> De vraag gaat nu specifiek over de opdrachten uit de methode Taal Actief. Aangezien de lln. zelf hebben aangegeven dat ze de opdrachten uit de methode makkelijk vinden heb ik i.p.v. moeilijk gekozen voor makkelijk.
Geschrapt	
<i>Ik wil het taalwerk meenemen naar huis om er thuis verder aan te werken.</i>	Er wordt geen huiswerk mee naar huis genomen. Werk dat niet af is wordt op school in eigen tijd ingehaald. Het komt zelden tot nooit voor dat deze lln. het werk niet af hebben.
<i>Ik wil anderen graag laten zien wat ik maak met taal.</i>	Geen toegevoegde waarde.
<i>Ik vertel thuis enthousiast wat ik gedaan heb met taal.</i>	Geen toegevoegde waarde.
<i>Ik voel me verantwoordelijk voor de opdrachten die ik maak.</i>	Deze vraag vond ik te moeilijk voor leerlingen uit groep 5.
<i>Ik raad anderen aan de taalopdrachten ook te gaan maken.</i>	Alle leerlingen zijn verplicht om de taalopdrachten te maken. Anderen aanraden dit te doen is dus niet nodig.

Vragenlijst groepsleerkrachten	
Aangepast	
<i>De leerling maakt zijn taalopdrachten goed.</i>	Deze vraag heb ik aangepast naar: <i>De lln. maakt weinig tot geen fouten in zijn taalopdrachten.</i> De vraag is nu iets specifieker. "Goed" is erg subjectief.
Geschrap	
<i>De leerling neemt zijn taalwerk mee naar huis om er aan te werken</i>	Taalwerk wordt op school in eigen tijd ingehaald. Vooruit werken is niet toegestaan.
<i>De leerling straalt als hij met zijn taalopdrachten bezig is (shining eyes)</i>	Deze vraag is erg subjectief.
<i>De leerling enthousiasmeert anderen ook aan deze taken te werken</i>	Geen toegevoegde waarde. Alle leerlingen maken dezelfde taken. Het verrijkingsmateriaal is (nu nog) alleen voor de plusleerlingen

Vragenlijst ouders	
Toegevoegd	
<i>Uw kind geeft aan de taallessen op school leuk te vinden</i>	Ik wil weten wat de lln. van de taallessen op school vinden.
<i>Wat vindt uw kind leuk aan de taallessen op school?</i>	Geeft mij inzicht in wat de lln. leuk vinden aan de taallessen.
<i>Wat vindt uw kind niet leuk aan de taallessen op school?</i>	Geeft mij inzicht in wat de lln. niet leuk vinden aan de taallessen.
<i>Hier kunt u eventuele opmerkingen noteren.</i>	Ik wil de ouders de mogelijkheid geven om opmerkingen te noteren.
Aangepast	
<i>Uw kind vindt taal op school moeilijk</i>	Deze vraag heb ik aangepast naar: <i>Uw kind geeft aan taal op school makkelijk te vinden.</i> Aangezien de lln. op school hebben aangegeven dat ze de opdrachten uit de methode makkelijk vinden heb ik i.p.v. moeilijk gekozen voor makkelijk.
Geschrap	
<i>Uw kind neemt het taalwerk mee naar huis om er thuis verder aan te werken.</i>	Taalwerk wordt niet mee naar huis genomen.
<i>Uw kind betreft u bij het werk dat het maakt voor taal door uw mening of uw hulp te vragen.</i>	Taalwerk wordt niet mee naar huis genomen.